

เอกสารวิชาการ

เรื่องที่ 1

การศึกษาสภาพการเลี้ยง วิธีการตลาด และความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของ
เกษตรกรในจังหวัดพัทลุง

โดย

สันติ ชิตชลธาร

สุวิทย์ เจียชุม

เลขทะเบียนผลงานวิชาการ 65(2)-0216(8)-007

สถานที่ดำเนินการ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง

ระยะเวลาดำเนินการ พฤศจิกายน 2562 – เมษายน 2563

การเผยแพร่ เว็บไซต์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง

http://pvlo_pal.dld.go.th/

การศึกษาสภาพการเลี้ยง วิธีการตลาด และความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อ ของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง

สันติ ชิตชลธาร^{1/} สุวิทย์ แจ้ชุม^{1/}

บทคัดย่อ

การศึกษาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพการเลี้ยง วิธีการตลาด และความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง ทั้ง 11 อำเภอ จำนวน 1,536 ราย กลุ่มประชากรตัวอย่างที่ได้จากการคำนวณสูตรของ Yamane (1973) ที่มีความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 5 เท่ากับ 317 ราย และทำการเพิ่มเศษ 3 ราย ให้เป็นจำนวนเต็มรวม 320 ตัวอย่าง ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2562 ใช้สถิติเชิงพรรณนา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 41-55 ปี นับถือศาสนา อิสลาม และจบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม มีแรงงานในการเลี้ยงแพะ เฉลี่ย 1.85 คน เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงแพะเนื้อลูกผสมพันธุ์พื้นเมือง เฉลี่ย 22.19 ตัว/ราย ส่วนใหญ่ผสมพันธุ์โดยใช้พ่อพันธุ์คุมฝูง และมีพื้นที่ในการเลี้ยงแพะเฉลี่ย 3.31 ไร่/ราย ร้อยละ 31.56 มีพื้นที่ปลูกหญ้าเลี้ยงแพะ โดยปลูกหญ้าเฉลี่ย 0.78 ไร่/ราย ประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะเฉลี่ย 12.83 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่มีการสำรองเสบียงสัตว์เพียง ร้อยละ 35.62 และร้อยละ 55.00 ไม่เคยให้อาหารข้นเลย และร้อยละ 65.31 มีการเสริมแร่ธาตุแก่แพะ เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในจังหวัดพัทลุงส่วนใหญ่เลี้ยงแพะเพื่อจำหน่าย ลักษณะการผลิตแพะแบบผลิตลูกแพะจำหน่ายและเลี้ยงขุนควบคู่กันไป รูปแบบเลี้ยงแพะแบบกึ่งซังกึ่งปล่อย หากเกิดปัญหาด้านสุขภาพส่วนใหญ่จะปรึกษาเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ เกษตรกรส่วนใหญ่เลี้ยงแพะโดยใช้เงินทุนของตนเองเฉลี่ย 25,821.88 บาท/ราย และเกษตรกรได้รับการส่งเสริมบริการและสนับสนุนจากกรมปศุสัตว์ ซึ่งร้อยละ 94.69 เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์เคยเข้าไปเยี่ยมเยียนและดูแลการเลี้ยงแพะ และร้อยละ 88.13 เคยได้รับบริการจากกรมปศุสัตว์ เช่น ฉีดวัคซีน โรคปากและเท้าเปื่อย ยาถ่ายพยาธิ แร่ธาตุก้อน ร้อยละ 25.83 21.38 18.16 ตามลำดับ เกษตรกรที่เคยผ่านการอบรมการเลี้ยงแพะร้อยละ 78.75 เฉลี่ย 1.23 ครั้ง/ราย สำหรับปัญหาการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง ส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x}=1.74$) ที่พบปัญหาในระดับมาก คือ การขาดแคลนพ่อแพะพันธุ์ดี ส่วนปัญหาในระดับน้อย ได้แก่ การปลูกหญ้า การเก็บสะสมเสบียงสัตว์ การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ผสมเทียมแพะ ขาดความรู้ในการป้องกันโรค ขาดการฉีดวัคซีนป้องกันโรค ขาดตลาดกลาง ขาดการรวมกลุ่มเกษตรกร และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมขาดทักษะและประสบการณ์

วิถีตลาด เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในจังหวัดพัทลุงส่วนใหญ่จำหน่ายแพะเนื้อภายในจังหวัด ร้อยละ 55.06 และใช้วิธีการซังน้ำหนักในการจำหน่าย และส่วนใหญ่จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง ร้อยละ 65.31 มีเพียง ร้อยละ 20.94 ที่จำหน่ายแพะเนื้อแก่ผู้บริโภคโดยตรงและจำหน่ายผ่านกลุ่มเครือข่าย โดยมีการจำหน่ายไปต่างจังหวัด ร้อยละ 9.34 โดยส่วนใหญ่เกษตรกรจำหน่ายแพะในช่วงน้ำหนักไม่เกิน 20 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 168.56 บาท และจำหน่ายแพะเนื้อที่น้ำหนัก 21-60 กิโลกรัม โดยจำหน่ายที่ราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 128.84 บาท ส่วนแม่แพะปลดจำหน่ายในราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 78.76 บาท

ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง ส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=1.80$) โดยความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อในระดับปานกลาง ได้แก่ วิธีการเลือกซื้อแพะแม่พันธุ์ และวิธีการเลือกซื้อแพะพ่อพันธุ์ การสร้างคอกแพะ การเลี้ยงดูแม่แพะ ตั้งท้อง การคลอดและการจัดการในการคลอด การเลี้ยงดูแพะแม่พันธุ์ การเลี้ยงดูลูกแพะ การเลี้ยงแพะรุ่นหนุ่ม รุ่นสาว การเลี้ยงดูแพะพ่อพันธุ์ การตั้งท้องและการตรวจท้องแม่แพะ การใช้ฮอร์โมนเพื่อให้แพะเป็นสัดพร้อมกัน วิธีการผสมอาหารข้นไว้ใช้เอง การให้แร่ธาตุแก่แพะ วิธีปลูกหญ้าและการจัดการแปลงหญ้า วิธีการทำฟางปรุงแต่ง.(ฟางหมักยูเรีย) วิธีการทำอาหารเสริม (UMMB) วิธีการให้อาหารแพะขุน การเลือกซื้อแพะสำหรับเลี้ยงเป็นแพะขุน โรคปากและเท้าเปื่อย โรคพยาธิภายนอก โรคแท้งติดต่อ โรคพยาธิภายใน โรคท้องอืด การเลือกใช้ยารักษาโรคสำหรับสัตว์ การใช้สมุนไพรรักษาโรคสัตว์ วิธีการจัดการกองทุนยาสัตว์ วิธีการจัดตั้งกลุ่ม บทบาทและหน้าที่ของสมาชิก ลักษณะของมาตรฐานฟาร์ม และการฆ่าสัตว์โดยวิธีมาตรฐานสากล

สรุป สภาพการเลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุง ยังเป็นเกษตรกรรายย่อย เลี้ยงแพะลูกผสมพื้นเมืองเป็นอาชีพเสริม ส่วนใหญ่เป็นฟาร์มขนาดเล็ก สามารถจำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มเลี้ยงแพะแบบดั้งเดิม และ 2. กลุ่มเลี้ยงแพะเนื้อเพื่อธุรกิจ ปัญหาที่พบในระดับมาก คือ การขาดแคลนพ่อแพะพันธุ์ดี ตลาดส่วนใหญ่ยังเป็นการบริโภคภายในจังหวัด จำหน่ายแพะเนื้อผ่านพ่อค้าคนกลาง และนิยมจำหน่ายแพะในช่วงน้ำหนักไม่เกิน 20 กิโลกรัม ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุงค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

คำสำคัญ : สภาพการเลี้ยง แพะเนื้อ วิธีการตลาด ความต้องการส่งเสริม จังหวัดพัทลุง

เลขทะเบียนวิจัย : 65(2)-0216(8)-007

^{1/}สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง ถ.ไชยบุรี ต.คูหาสวรรค์ อ.เมือง จ.พัทลุง

The study of the rearing condition of goat raising market channel and the needs of extension of farmers in Phatthalung province

Santi Chitchonlatar^{1/} Suwit Jorichum^{1/}

Abstract

This study aims to study the raising conditions Marketing trajectory and demand for beef goat farming of 1,536 farmers in Phatthalung Province, 11 districts, a sample population derived from Yamane's formula (1973) calculation, with a sample discrepancy of 5%, equals 317 cases; and Add 3 fractions to a total of 320 samples for collecting data. Between October and December 2019, descriptive statistics, percentage, mean and standard deviation were used. in data analysis

The results of the study revealed that most of the farmers were male. Age between 41-55 years old, practice Islam. and graduated primary school The main occupation is agriculture. There is an average of 1.85 goat-raising laborers. Most of the farmers raise an average of 22.19 native crossbreed goats per person, most of them breeding by herd control. and has an average area of raising goats of 3.31 rai / person, 31.56 percent of them have an area to grow goat grass. The average farmer had 0.78 rai/case, average 12.83 years of goat farming experience. Most of the farmers had only 35.62% reserves of animal supplies, and 55.00 percent never gave concentrated food, and 65.31% had mineral fortified goats. Most of the goat farmers in Phatthalung raise goats for sale. Characteristics of the production of young goats for sale and fattening concurrently Semi-capped, semi-released goat farming style If health problems arise, most will consult livestock officials. Most of the farmers raised goats using their own funds, averaging 25,821.88 baht/person, and farmers received service promotion and support from the Department of Livestock Development, of which 94.69% had visited and supervised goat farming and 88.13% had. Received services from the Department of Livestock Development, such as foot-and-mouth disease vaccination, deworming, mineral lumps, 25.83 percent, 21.38 18.16%, respectively. Farmers who had trained in goat rearing were 78.75 percent, average 1.23 times/case. Farmers in Phatthalung Province For the most part, the mean was at a low level ($\bar{x}=1.74$).The problem at a high level was a shortage of well-bred goats. The problem at a lesser level included planting grass, collecting animal supplies. Shortage of goat insemination staff Lack of knowledge on disease prevention Lack of vaccination, disease prevention, lack of central market, lack of farmer integration and the extension staff lack skills and experience

Market channel: The majority of goat farmers in Phatthalung sell 55.06% of their goat meat within the province and use a weighing method for distribution. And most of them are sold through middlemen, 65.31%, only 20.94% sell goat meat directly to

consumers and sell through network groups. with 9.34 percent sold to other provinces. Most farmers sell goats in the weight range of not more than 20 kilograms, with an average price of 168.56 baht per kilogram, and meat goats weighing 21-60 kilograms, selling at an average price of 128.84 baht per kilogram. Goats are sold at an average price of 78.76 baht per kilogram.

The need to extension beef goat farming of farmers in Phatthalung Province For the most part, the average was at a moderate level ($\bar{x}=1.80$) and how to buy a goat breeder building a goat pen Raising pregnant mother goats delivery and management in childbirth Breeding goats raising young goats Raising young goats and young goats Pregnancy and Maternity Examination Hormones are used to make goats estrus at the same time. How to mix thickeners for your own use feeding of minerals to goats Methods of planting grass and managing lawn plots Method for making flavored straw.(urea fermented straw) Method for making supplementary food (UMMB) Method for feeding fattening goats. Selection of goats for raising as fattening goats foot and mouth disease external parasitic disease miscarriage Internal parasite disease, flatulence, selection of drug treatments for veterinarians Using herbs to treat veterinary diseases How to manage veterinary drug funds How to form a group Roles and Duties of Members Characteristics of farm standards and slaughter by international standard methods

In conclusion of Goat Raising Conditions in Phatthalung Province is also a smallholder Raising native hybrid goats as a supplementary occupation Most of them are small farms. They can be classified into 2 groups: 1. Traditional goat farming group and 2. Meat goat farming group for business. The problem encountered at a high level was a shortage of well-bred goats. Most of the market is still for consumption within the province. Selling goat meat through middlemen. and popular to sell goats in the weight range of not more than 20 kilograms. The average demand for beef goat farming among farmers in Phatthalung is moderate.

Keywords : Rearing condition, Goat raising, Marketing channel, Need for extension, Phattalung province

---

Academic registration number 65(2)-0216(8)-007

^{1/}Phatthalung Provincial Livestock Office, Chaiburi Road, Khuha Sawan Subdistrict
Mueang Phatthalung District Phatthalung Province

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตของการศึกษา	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
สถานการณ์การผลิตแพะเนื้อโลกและในประเทศไทย	5
สภาพภูมิศาสตร์และสภาพของประชากรจังหวัดพัทลุง	5
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตลาดและวิธีการตลาด	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริม	9
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	13
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	13
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	14
การเก็บรวบรวมข้อมูล	15
การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูล	15

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลและวิจารณ์ผล	16
ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานสภาพเศรษฐกิจและสังคมบางประการของเกษตรกร	16
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร	16
ตอนที่ 2 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร	17
ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกร	20
ตอนที่ 1 สภาพการเลี้ยงและการให้อาหารแพะ	20
ตอนที่ 2 การผสมพันธุ์และการดูแลสุขภาพแพะเนื้อ	22
ตอนที่ 3 การได้รับบริการและส่งเสริมการเลี้ยงแพะ	24
ส่วนที่ 3 การตลาดและวิธีการตลาดของแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุง	27
ส่วนที่ 4 ระดับของปัญหาโดยจำแนกตามปัญหาด้านต่างๆในการเลี้ยงแพะเนื้อ	30
ส่วนที่ 5 ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกร	32
บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	36
บทสรุป	36
ข้อเสนอแนะ	39
กิตติกรรมประกาศ	41
เอกสารอ้างอิง	42
ภาคผนวก	44
แบบสอบถาม	44

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา	14
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานบางประการของเกษตรกร	17
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร	19
ตารางที่ 4.3 ข้อมูลสภาพการเลี้ยงและการให้อาหารแพะ	21
ตารางที่ 4.4 ข้อมูลการผสมพันธุ์และการดูแลสุขภาพแพะเนื้อ	23
ตารางที่ 4.5 ข้อมูลการได้รับบริการและส่งเสริมการเลี้ยงแพะ	24
ตารางที่ 4.6 การตลาดและวิธีการตลาด	28
ตารางที่ 4.7 ระดับปัญหาในการเลี้ยงแพะเนื้อ โดยจำแนกตามปัญหาด้านต่างๆ	31
ตารางที่ 4.8 ระดับความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกร	33

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2.2 วิธีการตลาดพะเนื่อจังหวัดพัทลุง	29

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

จากแผนยุทธศาสตร์รายชนิดสัตว์ยุทธศาสตร์แพะ พ.ศ. 2560–2564 กรมปศุสัตว์มุ่งเน้นการเพิ่มศักยภาพในการผลิตแพะ เพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดที่เพิ่มสูงขึ้น ทั้งในประเทศและกลุ่มประเทศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยจากข้อมูลเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ-แกะแห่งประเทศไทยตลาดการบริโภคในประเทศมีจำนวน 655,000 ตัวต่อปี แยกเป็นร้านอาหาร ร้อยละ 25 ตลาดท้องถิ่น ร้อยละ 50 ตลาดกรุงเทพมหานครฯ และเมืองท่องเที่ยว ร้อยละ 25 อีกทั้งมีการส่งออกแพะไปต่างประเทศ ได้แก่ เวียดนาม ลาว มาเลเซีย ประมาณปีละ 140,000 ตัว/ปี. (กรม ปศุสัตว์, 2563) และนโยบายภาครัฐกำหนด ให้แพะเป็นสินค้าในยุทธศาสตร์การส่งเสริมสินค้าฮาลาล รวมถึงนโยบายภาครัฐส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงแพะทดแทนพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจที่ไม่เหมาะสมและราคาตกต่ำ ตลอดจนรัฐมีนโยบายสร้างและพัฒนาเครือข่ายเกษตรกรให้เข้มแข็ง เช่น วิชากิจชุมชน สหกรณ์ เพื่อยกระดับเกษตรกรที่เลี้ยงแพะให้มีรายได้ที่มั่นคงและยั่งยืนในสาขาปศุสัตว์ด้วยความภาคภูมิใจในอาชีพตามยุทธศาสตร์ ความเข้มแข็งภาคเกษตรกร ความมั่นคงของอาหารและพลังงาน เน้นให้เกิดการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพด้านปศุสัตว์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและเพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภค (กรมปศุสัตว์, 2561)

โครงการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของภาครัฐมีทั้งโครงการที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น ความพร้อมของเกษตรกรทั้งองค์ความรู้และความมุ่งมั่นของเกษตรกรในการเลี้ยงแพะ ความพร้อมด้านการจัดการด้านอาหารสัตว์ เทคโนโลยีที่เหมาะสม การรวมกลุ่มและการจำหน่ายหรือการตลาด เป็นต้น ซึ่งมีความต้องการแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่ จังหวัดพัทลุง เป็นจังหวัดที่มีศักยภาพเหมาะสมในการส่งเสริมการเลี้ยงแพะ เนื่องจากมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยทั้งปี 2,052.1 มิลลิเมตร (สำนักงานจังหวัดพัทลุง, 2560) ซึ่งเพียงพอแก่การเจริญเติบโตของพืชอาหารสัตว์ (วารุณี และคณะ, 2547) อีกทั้งยังสามารถเลี้ยงแพะร่วมกับการปลูกพืชเศรษฐกิจหลักในพื้นที่ เช่น สวนยางพารา สวนปาล์ม และสวนผลไม้ได้ดี เพราะแพะสามารถใช้ประโยชน์จากวัชพืชในพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ ช่วยลดแรงงานในการกำจัดวัชพืชและเป็นการหมุนเวียนและอนุรักษ์ทรัพยากร หากเกษตรกรได้รับการส่งเสริมอย่างเหมาะสมก็จะสามารถเพิ่มศักยภาพการผลิตให้เพียงพอต่อความต้องการของตลาด สร้างรายได้ให้กับเกษตรกร อย่างไรก็ตามในการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุงที่ผ่านมาอาจจะกล่าวได้ว่ายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากยังขาดข้อมูลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจหรือวางรูปแบบที่เหมาะสมในการจัดส่งเสริมการวางแผนการผลิตและการตลาด

ดังนั้น การศึกษาสภาพการเลี้ยง วิธีทางการตลาด และความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพการเลี้ยงและปัญหาในการเลี้ยงแพะ การตลาด ตลอดจนความต้องการการส่งเสริมการเลี้ยงแพะที่แท้จริงของเกษตรกร ซึ่งจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ตรงตามความต้องการ สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ รวมทั้งเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย โครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มจำนวนแพะให้เพียงพอต่อความต้องการของผู้บริโภคและเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายการเพิ่มประชากร

แพะที่มีคุณภาพของพื้นที่ภาคใต้ตอนบนปีละไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 5 ตามแผนยุทธศาสตร์แพะของสำนักงานปศุสัตว์เขต 8 พ.ศ. 2563-2565 ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการเลี้ยงและปัญหาการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาวิธีการตลาดแพะเนื้อในพื้นที่จังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงข้อมูลพื้นฐาน สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ สภาพการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกร การปรับปรุงพันธุ์ การป้องกันโรค ความต้องการในการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรจังหวัดพัทลุง เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมในการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรจังหวัดพัทลุง
2. ทราบวิธีการตลาดแพะเนื้อของจังหวัดพัทลุง
3. ทราบปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และความต้องการในการเลี้ยงแพะเนื้อ สามารถนำผลการศึกษามาใช้วางแผนส่งเสริมและวางแนวทางการแก้ปัญหาระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาวในการผลิตแพะเนื้อในพื้นที่จังหวัดพัทลุง

ขอบเขตของการศึกษา

1. ทำการศึกษาข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะทั่วไป ข้อมูลพื้นฐานทางสังคมเศรษฐกิจบางประการของเกษตรกร ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อ ปัญหาและอุปสรรค วิธีการตลาดแพะเนื้อ และความต้องการในการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรจังหวัดพัทลุง
2. ทำการศึกษาข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะเนื้อในพื้นที่ 11 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองพัทลุง อำเภอกวนขนุน อำเภอเขาชัยสน อำเภอปากพะยูน อำเภอศรีบรรพต อำเภอป่าบอน อำเภอดงระหวง อำเภอทุ่งหวาง อำเภอป่าพะยอม อำเภอบางแก้ว และอำเภอศรีนครินทร์
3. ใช้แบบสอบถามแบบ ปลายเปิด-ปิด ที่ผ่านการทดสอบจำนวน 320 ฉบับ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่จังหวัดพัทลุง ในระยะเวลา 3 เดือน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาและเขียนรายงานการศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

ประเด็นที่ศึกษา

ข้อมูลพื้นฐานบางประการของเกษตรกร

1. ลักษณะพื้นฐานบางประการทางสังคมได้แก่ เพศ อายุระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน อาชีพหลัก สถานภาพทางสังคม แรงงานใช้เลี้ยงแพะเนื้อและแหล่งความรู้ในการเลี้ยงแพะ
2. ลักษณะพื้นฐานบางประการทางด้าน เศรษฐกิจ จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร การเช่าที่ดิน จำนวนแพะเนื้อ แหล่งเงินทุนและมูลค่าของแพะเนื้อที่เลี้ยง
3. สภาพการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรได้แก่ พันธุ์แพะเนื้อที่เลี้ยง ระยะเวลาการเลี้ยง จุดประสงค์ในการเลี้ยง แหล่งอาหารหยาบ การเลี้ยงและการให้อาหาร การผสมพันธุ์ การเจ็บป่วยและการตายในรอบปี การฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาด การจำหน่าย การเคยเข้ารับการศึกษาอบรม

วิธีการตลาด

การเก็บรวบรวม การแปรรูป การจำหน่ายจ่ายแจก ราคาจำหน่าย

สภาพปัญหา

ด้านการผลิต พื้นที่เลี้ยง แรงงาน อาหารสัตว์ การผสมพันธุ์ โรคระบาดและสุขภาพสัตว์ ราคา และเจ้าหน้าที่ และการส่งเสริม

ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อ

1. พันธุ์แพะเนื้อ
2. การสร้างคอก
3. การจัดการฟาร์ม
4. วิธีการจัดการและเลี้ยงดูแพะเนื้อระยะต่างๆ
5. การผสมเทียม
6. อาหารแพะเนื้อ
7. การเลี้ยงแพะขุน
8. โรคแพะเนื้อที่สำคัญ
9. วิธีการให้ยารักษาโรค
10. กองทุนยาสัตว์ประจำกลุ่ม
11. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ
12. การจัดทำมาตรฐานฟาร์มแพะเนื้อ
13. การจำหน่ายแพะที่ตลาดนัดแพะ-แกะ
14. โรงฆ่า

ผลลัพธ์

ทราบปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และความต้องการในการเลี้ยงแพะเนื้อ เพื่อวางแผนส่งเสริมและวางแผนการแก้ปัญหาระยะสั้นและระยะยาวในการผลิตแพะเนื้อเชิงธุรกิจ

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดวิจัย

นิยามคำศัพท์

สภาพการเลี้ยง หมายถึง ลักษณะพื้นฐานการประกอบอาชีพในการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง ด้านการผลิต ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ เช่น เพศ อายุ ศาสนา การศึกษา จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร การเช่าที่ดิน จำนวนแพะเนื้อ แหล่งเงินทุนและมูลค่าของแพะเนื้อที่เลี้ยง เป็นต้น

การเลี้ยงแพะเนื้อ หมายถึง การใช้พันธุ์แพะเนื้อ การเลี้ยงดู การจัดการอาหาร การสุขาภิบาล เพื่อเพิ่มผลผลิตแพะเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง โดยศึกษาข้อมูล เช่น พันธุ์แพะเนื้อที่เลี้ยง อาหารและการให้อาหาร การผสมพันธุ์ การเจ็บป่วยและการตายในรอบปี การฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาด เป็นต้น

วิธีการตลาด หมายถึง เส้นทางเคลื่อนย้ายผลผลิตแพะเนื้อจากแหล่งผลิตไปสู่ผู้บริโภค คนสุดท้าย วิธีการตลาด จะสามารถบ่งชี้ให้เห็นถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การเก็บรวบรวม การแปรรูป การจำหน่ายจ่ายแจก ในสินค้านั้น ๆ ได้ เป็นต้น

ความต้องการส่งเสริม หมายถึง ความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อที่มีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐในการรับการส่งเสริม ปัจจัยการผลิตและองค์ความรู้ด้านต่างๆ ที่จำเป็นต่อการเลี้ยงแพะเนื้อ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะเนื้อได้อย่างยั่งยืน เช่น พันธุ์แพะเนื้อ การสร้างคอก การจัดการฟาร์ม วิธีการจัดการ และเลี้ยงดูแพะเนื้อระยะต่างๆ การผสมเทียมอาหารแพะเนื้อ การเลี้ยงแพะขุน โรคแพะเนื้อที่สำคัญ วิธีการให้ยารักษาโรค กองทุนยาสัตว์ประจำกลุ่ม การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ การจัดทำมาตรฐานฟาร์มแพะเนื้อ การจำหน่ายแพะเนื้อที่ตลาดนัดปศุสัตว์ โรงฆ่าสัตว์

จังหวัดพัทลุง หมายถึง พื้นที่ทำการศึกษาคือโครงการในจังหวัดพัทลุงจำนวน 11 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมืองพัทลุง อำเภอกวนขนุน อำเภอเขาชัยสน อำเภอปากพะยูน อำเภอศรีบรรพต อำเภอป่าบอน อำเภอดงระหวง อำเภอทิวเขา อำเภอป่าพะยอม อำเภอบางแก้ว และอำเภอศรีนครินทร์

ระยะเวลาดำเนินงาน

ระหว่างเดือนตุลาคม 2562 – พฤษภาคม 2563 รวม 7 เดือน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำศึกษาค้นคว้า รวบรวมเอกสารและตำรา เพื่อให้เข้าใจและนำเสนอถึงหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางการวิจัยและสร้างกรอบแนวคิดในการการศึกษานี้ รายละเอียดดังนี้

1. สถานการณ์การผลิตแพะเนื้อในประเทศไทย

จากข้อมูลกรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2562 ประเทศไทยมีจำนวนแพะทั้งหมด 803,768 ตัว กระจายอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ ได้แก่ พื้นที่ภาคกลาง 268,068 ตัว (ร้อยละ 33.35) พื้นที่ภาคใต้ 368,310 ตัว (ร้อยละ 45.82) พื้นที่ภาคเหนือ 73,828 ตัว (ร้อยละ 9.18) พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 93,526 ตัว (ร้อยละ 11.63) และโดยภาพรวมทั้งประเทศในปี พ.ศ. 2562 มีจำนวนแพะเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2555 จำนวน 322,504 ตัว คิดเป็นร้อยละ 67.02 โดยพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเลี้ยงแพะเพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ คิดเป็นร้อยละ 443.47 74.96 70.84 และ 39.03 ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ถ้าเปรียบเทียบประชากรแพะเนื้อในพื้นที่ประเทศไทยพบว่า ภาคใต้มีจำนวนแพะมากที่สุด รองลงมา คือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคเหนือ สถานการณ์การผลิตแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุงมีแพะจำนวน 21,900 ตัว (ร้อยละ 2.72 ของประเทศ) (กรมปศุสัตว์, 2562)

สถานการณ์ด้านการตลาด จากข้อมูลเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ-แกะแห่งประเทศไทย ตลาดการบริโภคในประเทศมีจำนวน 655,000 ตัวต่อปี แยกเป็นร้านอาหาร ร้อยละ 25 ตลาดท้องถิ่น ร้อยละ 50 ตลาดกรุงเทพมหานครฯ และเมืองท่องเที่ยว ร้อยละ 25 อีกทั้งมีการส่งออกแพะไปต่างประเทศ ได้แก่ เวียดนาม ลาว มาเลเซีย ประมาณปีละ 140,000 ตัว/ปี ในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือราคาเฉลี่ย 105-120 บาทต่อกิโลกรัม ภาคใต้ตอนบนราคาเฉลี่ย 140-150 บาทต่อกิโลกรัม ภาคใต้ตอนล่างราคาเฉลี่ย 160 บาทต่อกิโลกรัม โดยภาพรวมตลาดยังมีความต้องการแพะ-แกะอีกมากทั้งตลาดภายในและตลาดต่างประเทศ (กรมปศุสัตว์, 2563)

สภาพภูมิศาสตร์และสภาพของประชากรจังหวัดพัทลุง

ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดพัทลุงมีลักษณะเป็นภูเขาและที่ราบสูงทางด้านทิศตะวันตก ประกอบด้วย เทือกเขาบรรทัด ถัดมาทางทิศตะวันออกเป็นพื้นที่ราบสลับที่ดอนและเป็นพื้นที่ราบลุ่มจรดทะเลสาบสงขลา พื้นที่ทั้งหมดประมาณ 3,424 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,140,296 ไร่ เป็นพื้นดิน 1,919,446 ไร่ พื้นน้ำ 220,850 ไร่ เป็นพื้นที่ทางเกษตร 1,327,270 ไร่ หรือร้อยละ 62 พื้นที่ป่า 384,438 ไร่ หรือร้อยละ 18 และพื้นที่อื่นๆ 428,588 ไร่ หรือร้อยละ 20 ลักษณะของพื้นที่ ประกอบด้วย พื้นที่ภูเขามีลักษณะเป็นเทือกเขาที่มียอดสูงๆ ต่ำๆ มีความสูงเฉลี่ยประมาณ 800 เมตร และลาดไปทางทิศตะวันออกลงสู่ทะเลสาบสงขลาในอัตราความลาดชันหรือร้อยละ 25-30 เทือกเขานี้เป็นส่วนหนึ่งของเทือกเขานครศรีธรรมราช เรียกกันโดยทั่วไปในท้องถิ่นว่าเขาบรรทัด พื้นที่ภูเขามีเนื้อที่รวมกันประมาณ

ประชากร

จำนวนประชากร ทั้งหมด 523,802 คน แบ่งเป็นเพศชาย 255,536 คน เพศหญิง 268,266 คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 187,343 ครัวเรือน (สำนักงานหวัดพัทลุง, 2560)

โครงสร้างเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจของจังหวัดพัทลุง โครงสร้างส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับสาขาการเกษตรกรรมเป็นหลัก รองลงมาได้แก่ สาขาการขนส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้ในครัวเรือน และสาขาอุตสาหกรรม โดยมีสัดส่วนตามผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ณ ราคาประจำปี พ.ศ. 2558 จำนวน 30,451 ล้านบาท รายได้หลักของจังหวัดพัทลุงมาจากภาคการเกษตร สินค้าเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ยางพารา สุกร และข้าว โดยมีมูลค่า 30,441 ล้านบาท (สำนักงานจังหวัดพัทลุง, 2560) และจากข้อมูลปี พ.ศ. 2562 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดพัทลุง ชนิดสินค้า แพะเนื้อ มีมูลค่า 9.576 ล้านบาท (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง, 2562)

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตลาด

ตลาด (Market) หมายถึงการที่ผู้ซื้อและผู้ขายสามารถตกลงแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการต่าง ๆ กันได้อาจมีสถานที่หรือไม่มีก็ได้ องค์ประกอบของตลาดที่สำคัญ คือ 1. ผู้ซื้อ 2. ผู้ขาย 3. สินค้า 4. เงื่อนไข หรือกรรมวิธีการตลาด การตลาด (Marketing) หมายถึงระบบของการดำเนินงานทางธุรกิจทั้งหมดที่กำหนดขึ้น เพื่อวางแผนเกี่ยวกับการตั้งราคา การส่งเสริมการตลาดและการจำแนกแจกจ่ายผลิตภัณฑ์หรือบริการ เพื่อใช้บำบัดความต้องการให้แก่ลูกค้าในปัจจุบันและลูกค้าหวังจะเป็นลูกค้าในอนาคต หน้าที่การตลาด (Marketing functions)

1. การทำหน้าที่ในการแลกเปลี่ยน (Exchanging function)
  - หน้าที่ในการซื้อ (Buying)
  - หน้าที่ในการขาย (Selling)
2. การทำหน้าที่ทางกายภาพ (Physical function)
  - การแปรรูป (Processing)
  - การเก็บรักษา (Storage)
  - การขนส่ง (Transportation)
3. การทำหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก (Facilitating function)
  - การกำหนดมาตรฐานสินค้า (Grading and standardization)
  - ด้านข่าวสารการตลาด (Marketing intelligence)
  - ด้านการเงิน (Financing)
  - ด้านการรับภาระการเสี่ยงภัย (Risk bearing)

ระบบการตลาด

ระบบการตลาด (Marketing system) หมายถึง ลักษณะความสัมพันธ์ของกิจกรรมทางเศรษฐกิจทุกชนิดในกระบวนการตลาดรวมทั้งความสัมพันธ์ของการบริการผู้ให้บริการและผู้รับบริการในตลาด ระบบตลาด แบ่งเป็น 2 ระบบ

1. ระบบการตลาดแบบเข้าสู่ศูนย์กลาง (Centralize system) ได้แก่ระบบตลาดสินค้าเกษตรที่มีแหล่งผลิตกระจุกตัวกระจายถูกนำผลผลิตเข้ามาสู่ตลาดกลาง เพื่อรวบรวมส่งโรงงานหรือส่งออก เช่น ข้าวโพด มันสำปะหลัง หรือยางพารา เป็นต้น

2. ระบบการตลาดแบบกระจายออกจากศูนย์กลาง (Decentralize system) ได้แก่ระบบตลาดสินค้าเกษตรที่มีแหล่งผลิตเฉพาะแห่ง เช่น ลำไยจากลำพูน ลองกองจากต้นหยงมัส ส้มโอ นครชัยศรี โดยที่ผลผลิตถูกกระจายไปยังผู้บริโภคต่างถิ่น ทั้งภายในและภายนอกประเทศ เป็นต้น

วิธีการตลาด

วิธีการตลาด (Marketing channel) หมายถึง เส้นทางการเคลื่อนย้ายผลผลิตจากแหล่งผลิตไปสู่ผู้บริโภคคนสุดท้าย วิธีการตลาด จะสามารถบ่งชี้ให้เห็นถึงกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เช่น การเก็บรวบรวม การแปรรูป การจำหน่ายจ่ายแจก ในสินค้าชิ้น ๆ ได้ (สมคิด, 2543)

4.แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการส่งเสริม

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

ความต้องการ (Needs) หมายถึง ความอยากได้ ใครได้ หรือประสงค์จะได้ และเมื่อเกิดความรูสึกดังกล่าวจะทำให้ร่างกายเกิดการขาดความสมดุล วัตถุประสงค์ของการส่งเสริมได้ตามหลักแนวคิด ทฤษฎี และตรงตามความต้องการของเป้าหมายเอง แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการที่ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ได้แก่ ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์

ทฤษฎีความต้องการของ แมคเคลแลนด์ ทฤษฎีความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์ และทฤษฎีความต้องการของเฮอชเบิร์ก ทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ อับราฮัม มาสโลว์ เชื่อว่ามนุษย์เป็น “สัตว์ที่มีความต้องการ” (wanting animal) และเป็น การยากที่มนุษย์จะไปถึงขั้นของความพึงพอใจอย่างสมบูรณ์ โดยเรียงลำดับความต้องการของมนุษย์ จากขั้นต้นไปสู่ความต้องการขั้นต่อไปไว้เป็นลำดับ ดังนี้ 1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (Physiological needs) 2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety needs) 3. ความต้องการความรักและความเป็นเจ้าของ (Belongingness and love needs) 4. ความต้องการได้รับความนับถือยกย่อง (Esteem needs) 5. ความต้องการที่จะเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง (Self-actualization needs)

ทฤษฎีความต้องการของแมคเคลแลนด์ เดวิด แมคเคลลีแลนด์ มีแนวคิดที่มนุษย์มีการเรียนรู้ความต้องการจากสังคมที่เกี่ยวข้อง จนมีความต้องการที่ถูกก่อตัวและพัฒนาตลอดช่วงชีวิตของตน แมคเคลลีแลนด์ได้กำหนดความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 3 ประเภท 1. ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) 2. ความต้องการความผูกพัน (Need for Affiliation) 3. ความต้องการอำนาจ (Need for Power)

ทฤษฎีความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์ เคลย์ตัน อัลเดอร์เฟอร์เป็นผู้จัดกลุ่มความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 3 กลุ่ม ซึ่งรู้จักกันดี ในทฤษฎีที่เรียกว่า ทฤษฎี ERG (ERG theory) ได้แก่ ความต้องการดำรงชีวิตอยู่ (Existence Needs) ความต้องการความสัมพันธ์ (Relatedness Needs) ความต้องการก้าวหน้า (Growth Needs) ทฤษฎีความต้องการของเฮอชเบอร์ก เฟรดเดอริค เฮอชเบอร์ก ได้เสนอพัฒนาทฤษฎีสองปัจจัย (Two-Factor Theory) ที่พัฒนามาจากทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ โดยกล่าวว่า ความพึงพอใจและแรงจูงใจเป็นแรงขับให้มนุษย์เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ได้แก่ ปัจจัยอนามัย (Hygiene factors) และปัจจัยจูงใจ (Motivating factors) (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2561)

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริม (Extension)

การส่งเสริม หมายถึง การวางแผนโครงการใดโครงการหนึ่งในการนำเอาความรู้ทางด้านเทคโนโลยีและการวิจัยต่าง ๆ นำออกไปสู่ประชาชนในชนบท โดยความรู้ที่นำออกไปนั้น ประชาชนสามารถรับรู้และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย โดยประยุกต์เข้ากับสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของประชาชนในแต่ละท้องที่ ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ต้องคำนึงถึงการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม (Appropriate Technology) เพื่อให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและเป็นประโยชน์ต่อชุมชน อีกทั้งมีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและจริยธรรมควบคู่กันไป

การส่งเสริมการเกษตร (Agricultural extension) คือการให้บริการหรือระบบที่ช่วยเหลือประชาชนโดยวิธีการให้การศึกษา (Education procedure) เพื่อปรับปรุงวิธีการและเทคนิคทางการเกษตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและรายได้รวมทั้งการปรับปรุงระดับความเป็นอยู่ (Level of living) ระดับมาตรฐานทางการศึกษา และสังคมของชีวิตชนบทให้ดีขึ้น กล่าวโดยสรุป การส่งเสริมการเกษตรคือเป็นกระบวนการในการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของเกษตรกรในชนบทรวมทั้งวิถีชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกทั้งเป็นการให้บริการแก่ประชาชนด้านการเกษตร โดยให้คำปรึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นตลอดจนแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้เขาได้รับความรู้นำไปปฏิบัติด้วยตัวของเขาเองจนสามารถช่วยเหลือตัวเองได้

งานส่งเสริมการเกษตรที่นักส่งเสริมการเกษตรต้องมีความรู้ความเข้าใจถึงปัญหาที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อที่ช่วยให้เขาได้ช่วยเหลือตัวเองโดยการเพิ่มความรู้ประสบการณ์ และทักษะในด้านอาชีพทางการเกษตร ดังนั้นโดยทั่วไปแล้ววัตถุประสงค์ของการส่งเสริมการเกษตรอาจสรุปได้ ดังนี้

1. เพื่อกระตุ้นและสนับสนุนให้เกษตรกรมีความสามารถในการผลิตทางการเกษตร เพื่อใช้บริโภคในครัวเรือนและทำเป็นอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อแนะนำ ส่งเสริมให้เกษตรกรเข้าใจถึงกระบวนการพัฒนาการผลิตที่สมบูรณ์แบบ โดยมีการจัดให้มีการร่วมมือและประสานกับสถาบันของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องและเกี่ยวเนื่องกันอันจะอำนวยประโยชน์ต่อการพัฒนาการผลิตและรายได้
3. เพื่อช่วยเหลือให้เกษตรกรได้เข้าใจในสถานะต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเองรู้จักปัญหาความต้องการที่แท้จริง อันจะยังผลให้มีการพัฒนาการผลิตได้ผลตรงความต้องการ
4. เพื่อจัดสร้างบรรยากาศให้เกษตรกรมีโอกาสในทางพัฒนาปัญญาหรือ ความรอบรู้ความสามารถ เพื่อรู้จักปฏิบัติตนให้มีค่าทางเศรษฐกิจและสังคมมีวิธีการทำงานศิลปะปฏิบัติตนในการครองชีพและสังคม

5. เพื่อช่วยให้สมาชิกในครอบครัวเกษตรกรมีส่วนร่วมในการพัฒนามากขึ้น โดยรู้จักจัดการใช้แรงงานและทรัพย์สินให้ได้ผลสูงสุด เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

6. เพื่อสร้างความภาคภูมิใจความเป็นอยู่และอาชีพความมีอิสระและพึ่งตนเองมีความรักต่อกันที่อยู่และประเทศชาติอันจะสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเอง (วรทัศน์, 2546)

4.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บุญส่ง และสิริพงศ์ (2555) ศึกษาสภาพการเลี้ยงและวิธีการตลาดแพะเนื้อของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงแพะส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 47.86 ปี นับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีอาชีพหลักทำสวนยางพารา ปาล์ม น้ำมันเลี้ยงแพะเป็นอาชีพเสริม มีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะเฉลี่ย 5.18 ปี มีวัตถุประสงค์หลักในการเลี้ยงแพะเพื่อจำหน่าย ลักษณะการผลิตแพะแบบผลิตลูกแพะจำหน่ายและเลี้ยงขุนควบคู่กับรูปแบบการเลี้ยงแพะเป็นกึ่งซังกึ่งปล่อย พันธุ์แพะส่วนใหญ่เป็นแพะพันธุ์ลูกผสม มีรายได้เฉลี่ยจากการเลี้ยงแพะ 94,217.22 บาท แหล่งจำหน่ายผลผลิตแพะส่วนใหญ่จำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลางและจำหน่ายเพื่อบริโภคในท้องถิ่น มีเพียงบางส่วนที่ส่งจำหน่ายต่างจังหวัด ปัญหาส่วนใหญ่ของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ด้านสุขภาพแพะ มีปัญหาโรคพยาธิโรคติดต่อ ความรุนแรงของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการจำหน่ายและตลาดแพะ มีปัญหาแพะราคาถูก ความรุนแรงของปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ข้อเสนอแนะของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนที่ต้องการรับสนับสนุน คือ แพะพ่อพันธุ์สายเลือดสูง การเจาะเลือดการตรวจบริการสุขภาพแพะ การตลาด โรงเชือดแพะเชิงจำหน่ายเนื้อแพะและการแปรรูปในจังหวัดนครศรีธรรมราช

จันทนา และวาณี (2548) รายงานว่าเกษตรกรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์นิยมเลี้ยงแพะเนื้อลูกผสม โดยวิธีเลี้ยงแบบซังกึ่งปล่อย มีวัตถุประสงค์เพื่อการจำหน่าย โดยจำหน่ายตลาดภายในจังหวัดเป็นหลัก ส่วนฟาร์มขนาดกลางนั้นจำหน่ายทั้งตลาดภายในจังหวัดและต่างจังหวัด แต่ฟาร์มขนาดใหญ่ พบว่า จำหน่ายตลาดต่างจังหวัดมากกว่า การซื้อขายแพะเนื้อส่วนใหญ่ใช้วิธีการซังน้ำหนักและจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง คือผู้รวบรวมในท้องถิ่นมีเฉพาะฟาร์มขนาดกลางเท่านั้นที่จำหน่ายให้กับผู้รวบรวมท้องถิ่นโดยตรง ปัญหาอุปสรรคจากการประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะเนื้อ พบว่าเกษตรกรมีปัญหามากที่สุด ด้านการตลาด จำหน่ายผลผลิตและราคาที่ไม่แน่นอน เนื่องจากสภาวะตลาดขึ้นอยู่กับ อุปสงค์-อุปทาน ของผู้บริโภค รongมาคือ ปัญหาด้านสุขภาพสัตว์ โรคและพยาธิ นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านขาดแคลนพ่อแม่พันธุ์ที่ดี เพื่อใช้ในการปรับปรุงพันธุ์ ตลอดจนปัญหาด้านขาดแคลนอาหารหยาบในฤดูแล้ง และปัญหาด้านประสิทธิภาพการผลิต ขาดความรู้ ด้านการเลี้ยง การจัดการและการป้องกันโรคพยาธิและสุขภาพสัตว์

ยรรยง และคณะ (2556) รายงานว่าการเลี้ยงแพะของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ตอนบนเกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย อายุ 41-50 ปี ร้อยละ 44.0 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา นับถือศาสนาอิสลาม มีพื้นที่เกษตรกรรมเฉลี่ย 21.9 ไร่ มีแหล่งอาหารในการเลี้ยงแพะที่เพียงพอ โดยอาศัยวัชพืชที่ขึ้นภายในสวน เกษตรกรมีการจัดทำแปลงพืชอาหารสัตว์โดยเฉลี่ย 4.3 ไร่ มีการใช้พันธุ์พืชอาหารสัตว์สำหรับแพะ มีการได้นำมูลแพะมาใช้ในเกษตรกรรมของตนเอง ด้านพันธุ์มีการใช้พันธุ์พื้นเมืองที่แข็งแรงมีการพัฒนาพันธุ์อย่างต่อเนื่อง การคัดเลือกพันธุ์จากฟาร์มของตนเอง

หรือยืมพ่อพันธุ์จากเพื่อนสมาชิก ด้านโรงเรือน คอกเลี้ยงหรือโรงเรือนที่ได้มาตรฐานแยกเป็นสัดส่วน อากาศถ่ายเทสะดวก แพะเนื้อส่วนใหญ่มีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคระบาด และมีการถ่ายพยาธิเป็นประจำทุกปี มีการใช้สมุนไพรในท้องถิ่นในการรักษาโรค

ชุตตา (2558) รายงานว่า การเลี้ยงแพะเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในจังหวัดสงขลา พบว่าทั้งผู้เลี้ยงแพะเนื้อและแพะนม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย นับถือศาสนาอิสลาม มีการจัดการการเลี้ยงแพะคล้ายกันทั้งจำนวนแรงงานที่ใช้เลี้ยงแพะ พื้นที่เลี้ยงแพะ ประสบการณ์การเลี้ยงแพะ และมีวัตถุประสงค์การเลี้ยงแพะเพื่อจำหน่ายผลผลิตเป็นหลัก ส่วนการวิเคราะห์ศักยภาพบนฐานแนวคิดต้นทุนและผลตอบแทนพบว่าต้นทุนการเลี้ยงแพะประกอบด้วยต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ โดยต้นทุนผันแปรมีมูลค่าค่อนข้างสูง ค่าพันธุ์แพะที่เกษตรกรซื้อมามีสัดส่วนของต้นทุนสูงที่สุด ในส่วนผลตอบแทนเฉลี่ยที่ได้มาจากการจำหน่ายแพะมีชีวิตเป็นสัดส่วนสำคัญที่สุด และปริมาณผลผลิตที่จุดคุ้มทุน โดยคำนวณจากราคาขายของแพะหนึ่งตัวเฉลี่ย 7,000 บาท คือเกษตรกรควรจะเลี้ยงแพะให้ได้น้ำหนักอยู่ที่ 17.1 กิโลกรัมต่อตัว จึงจะคุ้มทุน โดยจำหน่ายที่ราคา 152.7 บาทต่อกิโลกรัม

วิภาวี และคณะ (2563) รายงานว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในเครือข่ายของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุราษฎร์ธานี ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย นับถือศาสนาพุทธ อายุเฉลี่ย 45.65 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีอาชีพการทำสวนยางพารา มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 176,158.73 บาท/ปี พื้นที่ถือครองมากกว่า 20 ไร่ สภาพการเลี้ยงแพะส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ 1-5 ปี ใช้แรงงาน 2 คน มีแพะระหว่าง 21-40 ตัว สายพันธุ์หลักเป็นแพะลูกผสม เลี้ยงแบบกึ่งชั่งกึ่งปล่อย ใช้กากปาล์มเป็นอาหารชั้น อาหารหยาบใช้หญ้าเนเปียร์ ใช้อาหารในสภาพสด น้ำหนักแพะที่จำหน่ายระหว่าง 21-30 กิโลกรัม ราคาที่จำหน่ายได้ระหว่าง 141-160 บาท มีรายได้จากการเลี้ยงแพะ 84,722.22 บาท/ปี และใช้ทุนตนเองในการทำฟาร์ม ค่าเฉลี่ยความต้องการเลี้ยงแพะเชิงธุรกิจ พบว่า ความต้องการเลี้ยงแพะลูกผสม ความต้องการใช้พ่อพันธุ์ในการปรับปรุงพันธุ์ ความต้องการใช้เทคโนโลยีด้านการป้องกันและรักษาโรค ความต้องการใช้อาหารชั้น ความต้องการทำวัคซีนในแพะ ความต้องการจำหน่ายในประเทศ ความต้องการส่งเสริมการประกวดแพะ และความต้องการสนับสนุนพันธุ์แพะจากกรมปศุสัตว์ มีความต้องการอยู่ในระดับมาก และความต้องการแหล่งทุนจากธนาคาร และความต้องการเพิ่มพื้นที่แปลงพื้นอาหารสัตว์ อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่สำคัญ ได้แก่ ขาดแคลนแม่พันธุ์ ขาดแคลนเวชภัณฑ์ยา ขาดการปรับปรุงพันธุ์ ขาดแคลนพ่อพันธุ์ ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่เป็นด้านการขยายพันธุ์และการพัฒนาสายพันธุ์แพะในฟาร์มของเกษตรกร และข้อเสนอแนะส่วนใหญ่ พบว่ามี 2 ประเด็น ได้แก่ เกษตรกรต้องการให้มีการผสมเทียมแพะและการหาวิธีการลดต้นทุนค่าอาหารมากที่สุด

วชิรวิทย์ และคณะ (2559) รายงานว่าส่วนใหญ่เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดชัยนาท เป็นเพศชาย อายุระหว่าง 51-60 ปี มีประสบการณ์เลี้ยงต่ำกว่า 5 ปี ทั้งหมดนับถือศาสนาพุทธ เกษตรกรอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวนสมาชิก 4 คน เป็นแรงงานได้ 2 คน ส่วนใหญ่ถือครองที่ดินของตนเองเฉลี่ย 1-5 ไร่ เกษตรกรมีฟาร์มอาหารสัตว์เพียงพอสำหรับเลี้ยงแพะตลอดทั้งปี ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดชัยนาทอยู่ในเขตชลประทานทำให้มีความสมบูรณ์ของพืชต่างๆ ตามแหล่งสาธารณะ อีกทั้งยังมีวัตถุประสงค์เพื่อเลี้ยงตามท้องถิ่นที่สามารถนำมาเลี้ยงแพะได้อีกด้วย ด้านต้นทุนการผลิตพบว่าการเลี้ยงแบบยื่นคอกมีต้นทุนเฉลี่ยต่อตัวสูงสุดคือ 1,029 บาทต่อตัวต่อเดือน รองลงมาคือการเลี้ยงแบบผสมผสานและ

ไต่ทุ่งเฉลี่ย 286 และ 283 บาท ต่อตัวต่อเดือน อย่างไรก็ตาม เมื่อทำการขายแพะกลับพบว่าการเลี้ยง ทั้งสามรูปแบบทำให้เกษตรกรมีกำไรใกล้เคียงกัน โดยการเลี้ยงแบบผสมผสานมีกำไรมากที่สุดเฉลี่ย 484 บาทต่อตัวต่อเดือน รองลงมาคือไต่ทุ่งและแบบยืนคอกเฉลี่ย 442 และ 389 บาท ต่อตัวต่อเดือน ตามลำดับ ปัญหาด้านอาหารสัตว์แบบยืนคอกและแบบผสมผสานส่วนใหญ่คืออาหารข้น/อาหารสำเร็จมีราคาแพง ส่วนการเลี้ยงแบบไต่ทุ่งคือ ไม่มีพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์ ปัญหาด้านการเลี้ยงของ ทั้งสามรูปแบบเหมือนกันคือขาดวัคซีนและเวชภัณฑ์

ธนจิตรต์ และสุพร (2551) รายงานว่าความต้องการทางการตลาดของเกษตรกรต้นแบบของการเลี้ยงแพะและเครือข่ายจังหวัดนครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่เกษตรกรนับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 52.70 มีการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 75.73 และมีรายได้จากการทำสวนเฉลี่ย 70,000.79 บาทต่อปี เลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรอง ร้อยละ 97.00 มีรายได้เฉลี่ย 9,687.80 บาทต่อปี มีส่วนร่วมในการคิดกิจกรรมการผลิตและการตลาดบ้างเป็นบางครั้ง ร้อยละ 73.04 ความต้องการด้านการตลาด พบว่ามีความต้องการในระดับมากในด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่ายการผลิตแพะ และด้านการจำหน่ายมีความต้องการในระดับปานกลางในด้านราคา ส่วนปัญหาพบว่าเกษตรกรมีความรู้ด้านการป้องกันและการรักษาโรคน้อย ตลาดและราคาแพะที่จำหน่ายไม่แน่นอนและประสบปัญหาด้านการส่งเสริมการจัดจำหน่ายคือ ไม่มีการประชาสัมพันธ์และต่างคนต่างขายและไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการการตลาดกับระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยในการเลี้ยงแพะ แต่พบความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการตลาด ด้านราคาการจำหน่าย การส่งเสริมการจัดจำหน่ายกับอายุและการรับข่าวสารด้านการเกษตร

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพการเลี้ยง วิธีการตลาด และความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง ทั้ง 11 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอควนขนุน อำเภอเขาชัยสน อำเภอปากพะยูน อำเภอศรีบรรพต อำเภอป่าบอน อำเภอตะโหมด อำเภอกงหรา อำเภอป่าพะยอม อำเภอบางแก้ว และ อำเภอศรีนครินทร์ ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อให้ทราบข้อมูลที่เป็นจริง สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อแก่เกษตรกรในจังหวัดพัทลุง โดยมีวิธีการและขั้นตอนการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาสภาพการเลี้ยง วิธีการตลาด และความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดพัทลุง 11 อำเภอ โดยใช้ฐานข้อมูลในระบบสารสนเทศกรมปศุสัตว์ พ.ศ. 2562 ซึ่งประชากรที่ใช้ศึกษาเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้ออยู่ในจังหวัดพัทลุงทั้งหมด 1,536 ราย ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 317 ราย ตามวิธีของ Yamane (1973) และทำการเพิ่มอีก 3 ราย เพื่อให้เป็นจำนวนเต็มรวม 320 ราย ที่มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

n = จำนวนตัวอย่างที่จะทำการศึกษา

N = จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุง

e = ความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้เท่ากับร้อยละ 5 หรือ (0.05)

แทนค่าสูตรจะได้

$$n = \frac{1,536}{1+1,536(0.05)^2}$$

$$n = 317 \text{ ราย} \quad \text{ทำการเพิ่มเศษ 3 รายให้เป็นจำนวนเต็มสิบ}$$

$$n = 320 \text{ ราย}$$

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรทั้งหมดและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา

อำเภอ	จำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะ เนื้อ (ครัวเรือน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา (ครัวเรือน)
อำเภอเมืองพัทลุง	55	10
อำเภอควนขนุน	70	15
อำเภอเขาชัยสน	61	15
อำเภอปากพะยูน	232	53
อำเภอศรีบรรพต	30	5
อำเภอป่าบอน	106	22
อำเภอตะโหมด	392	80
อำเภอกงหรา	415	85
อำเภอป่าพะยอม	54	10
อำเภอบางแก้ว	50	10
อำเภอศรีนครินทร์	71	15
รวม	1,536	320

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (interview schedule) มีลักษณะคำถามปลายปิด (close-ended question) และปลายเปิด (open-ended question) ประกอบด้วย 5 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานสภาพเศรษฐกิจและสังคมบางประการของเกษตรกร

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกร

ส่วนที่ 3 ตลาดและวิธีการตลาดของแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 4 ระดับของปัญหาโดยจำแนกตามปัญหาด้านต่างๆ ในการเลี้ยงแพะเนื้อ

ส่วนที่ 5 ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกร

ดำเนินการสร้างแบบสอบถามแล้วนำไปปรึกษาผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบสอบถามทางสังคมศาสตร์ ตรวจสอบ แก้ไขแบบสอบถาม หลังจากการแก้ไขแล้ว นำไปทดสอบกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย ได้ค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) เท่ากับ 0.96 จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่จะใช้ศึกษา โดยวิธีการดังนี้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- ลงพื้นที่ชี้แจงรายละเอียดการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแก่อาสาปศุสัตว์ ในแต่ละอำเภอ รวม 11 อำเภอ เพื่อให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ วิธีการเก็บข้อมูล และประโยชน์ของการศึกษาในครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงจากกลุ่มตัวอย่าง

- แจกแบบสอบถามจำนวน 320 ชุด ให้อาสาปศุสัตว์ผู้เกี่ยวข้อง ตามสัดส่วนครัวเรือนที่เลี้ยงแพะเนื้อของอำเภอต่าง ๆ คือ อำเภอเมืองพัทลุง 10 ชุด อำเภอควนขนุน 15 ชุด อำเภอเขาชัยสน 15 ชุด อำเภอปากพะยูน 53 ชุด อำเภอศรีบรรพต 5 ชุด อำเภอป่าบอน 22 ชุด อำเภอตะโหมด 80 ชุด อำเภอกงหรา 85 ชุด อำเภอป่าพะยอม 10 ชุด อำเภอบางแก้ว 10 ชุด และ อำเภอศรีนครินทร์ 15 ชุด รวม 320 ชุด

- ใช้เวลาเก็บข้อมูล 90 วัน จากนั้นรวบรวมข้อมูลทั้งหมดให้ครบถ้วน ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ค่าทางสถิติและการแปลผลในระดับถัดไป

4. การวิเคราะห์และการแปลผลข้อมูล

หลังจากตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับ และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปและทดสอบค่าทางสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Max) ค่าต่ำสุด (Min) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ใช้สำหรับวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ข้อมูลการเลี้ยงแพะเนื้อ ปัญหาและอุปสรรค
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลระดับปัญหาและระดับความต้องการของเกษตรกร ผู้เลี้ยงแพะเนื้อในด้านต่างๆ โดยกำหนดคะแนนในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ระดับ ดังนี้ (สุชาติ, 2546)

ไม่มีปัญหา/ความต้องการน้อย	ให้คะแนนเท่ากับ 1
มีปัญหาน้อย/มีความต้องการปานกลาง	ให้คะแนนเท่ากับ 2
มีปัญหามาก/มีความต้องการมาก	ให้คะแนนเท่ากับ 3

การแปลผลเกี่ยวกับปัญหาและระดับความต้องการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในด้านต่างๆ โดยใช้วิธีนำค่าเฉลี่ยของแต่ละประเด็นมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายหรืออันตรรกาคะแนน โดยกำหนดระดับค่าคะแนนเกณฑ์เฉลี่ยดังนี้ (ประภัสสร และคณะ, 2544)

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.66	ไม่มีปัญหา/มีความต้องการน้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.67-2.33	มีปัญหาน้อย/มีความต้องการปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.34-3.00	ไม่มีปัญหา/มีความต้องการมาก

บทที่ 4 ผลและวิจารณ์ผล

ผลการศึกษาสภาพการเลี้ยง วิธีการตลาด และความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง มีทั้งหมด 5 ส่วน ปรากฏผลตามรายละเอียดและตารางที่แสดงดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานสภาพเศรษฐกิจและสังคมบางประการของเกษตรกร

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกร

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุงร้อยละ 76.87 เป็นเพศชาย ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 41-55 ปี นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 65.00 ศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 41.25 และ 31.56 ตามลำดับ สถานภาพสมรส ร้อยละ 87.50 สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.03 (พิสัย 1-8) และร้อยละ 93.43 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม เมื่อพิจารณาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุง สอดคล้องกับ ยรรยง และคณะ (2556) รายงานว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ส่วนใหญ่ เป็นเพศชายและจบการศึกษาระดับประถมศึกษา และนับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ บ่งชี้ว่าการเลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุงยังคงเป็นการใช้แรงงานของผู้ชายเป็นหลัก เนื่องจากหน้าที่การเลี้ยงสัตว์เหมาะสมกับสภาพแรงงานที่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง และคนเลี้ยงแพะเนื้อส่วนใหญ่ในจังหวัดพัทลุงยังคงมีการศึกษาไม่สูงมากนัก คือ จบการศึกษาในระดับประถมศึกษามากที่สุด คือ ร้อยละ 41.25 แต่มีจุดที่น่าสังเกตว่า คนที่จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรืออนุปริญญาและปริญญาตรีขึ้นไปไม่รวมกันถึงร้อยละ 10.63 อาจเนื่องจากผลผลิตภาคการเกษตร อื่นๆ เช่น ยางพาราและปาล์มน้ำมัน มีราคาตกต่ำ เกษตรกรจึงหาทางเลือกในการประกอบอาชีพ และประกอบกับราคาแพะเนื้อมีราคาสูงเมื่อเปรียบเทียบกับสัตว์ชนิดอื่นๆ ตลอดจนการส่งเสริมจากภาครัฐโดยเฉพาะกรมปศุสัตว์ และสำนักงานปศุสัตว์เขต 8 ที่มียุทธศาสตร์ในการเพิ่มปริมาณแพะเนื้อในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน ซึ่งเหล่านี้จะช่วยให้การผลิตและการตลาดแพะเนื้อของจังหวัดพัทลุงเติบโตขึ้น ส่งผลให้ผู้ที่จบการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพหรืออนุปริญญาและปริญญาตรีขึ้นไป เข้ามาในระบบการผลิตแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุงมากขึ้น สำหรับสถานภาพการสมรสน่าจะสัมพันธ์กับอายุของเกษตรกรจะเห็นว่า เกษตรกรที่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป มีถึงร้อยละ 74.69 ซึ่งเป็นวัยที่ควรมีครอบครัว ทำให้สถานภาพการมีคู่ครองมีแนวโน้มของการสมรสสูงตามไปด้วย อนึ่งจำนวนสมาชิกในครอบครัวของผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุงยังคงเป็นสังคมไทยแบบเกษตรกรรมดั้งเดิม มีสมาชิกหลายคน โดยมีค่าเฉลี่ยสมาชิกในครัวเรือนครั้งนี้ 4.03 คน โดยมีสมาชิกสูงสุดถึง 8 คน และต่ำสุด 1 คน ในส่วนของตำแหน่งทางสังคมในครั้งนี สรุปลงได้ว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้มีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทางการเมือง รายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานบางประการของเกษตรกร (n = 320)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	246	76.87
- หญิง	74	23.13
2. อายุ		
- ไม่เกิน 40 ปี	81	25.31
- 41-55 ปี	162	50.63
- มากกว่า 55 ปี	77	24.06
3. ศาสนา		
- ศาสนาพุทธ	112	35.00
- ศาสนาอิสลาม	208	65.00
- ศาสนาคริสต์	0	0.00
4. ระดับการศึกษา		
- ประถมศึกษา	132	41.25
- มัธยมศึกษาตอนต้น	101	31.56
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	53	16.56
- ประกาศนียบัตรวิชาชีพหรืออนุปริญญา	11	3.44
-ปริญญาตรีขึ้นไป	23	7.19
5. สถานภาพการสมรส		
- สมรส	280	87.50
- โสด	27	8.44
- หม้าย	13	4.06
6. สถานภาพทางสังคม		
- ไม่มีตำแหน่ง	299	93.43
- กรรมการหมู่บ้าน	14	4.38
- สมาชิก อ.บ.ต.	3	0.94
- ผู้ใหญ่บ้าน	4	1.25
7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน/ครัวเรือน)		
$\bar{x} \pm S.D. = 4.03 \pm 1.16$ คน (พิสัย 1-8 คน)		

ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร

ผลการศึกษาข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร พบว่าเกษตรกรใช้แรงงานในครอบครัวผลิตเปลี่ยนแปลงหมุนเวียนกันเลี้ยงแพะเฉลี่ย 1.85 คน (พิสัย 1-3 คน) และส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.37 ประกอบอาชีพหลักทำสวนมากที่สุด รองลงมาคือ เลี้ยงสัตว์ รับราชการ บริษัทเอกชน และค้าขาย ร้อยละ 4.69 3.44 2.81 และ 1.88 ตามลำดับ เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะจังหวัดพัทลุงมีพื้นที่ถือครอง

ทางการเกษตรของตนเอง ร้อยละ 99.06 โดยจำนวนพื้นที่ถือครอง เฉลี่ย 7.16 ไร่ (พิสัย 1-57 ไร่) และมีพื้นที่สำหรับใช้เลี้ยงแพะเฉลี่ย 3.31 ไร่ (พิสัย 1-30 ไร่) จำนวนพื้นที่เกษตรกรใช้ปลูกหญ้าเพียงร้อยละ 31.56 โดยปลูกเฉลี่ยเพียง 0.78 ไร่/ราย (พิสัย 0.5-11 ไร่) นอกจากนี้ ร้อยละ 10.32 ของเกษตรกรมีการเช่าที่ดินเพื่อใช้เลี้ยงแพะเฉลี่ย 0.36 ไร่ (พิสัย 0.5-13 ไร่) ส่วนจำนวนแพะเนื้อที่เกษตรกรเลี้ยงมีจำนวนเฉลี่ย 22.19 ตัว (พิสัย 6-186 ตัว) ส่วนประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะเฉลี่ยมากกว่า 12.83 ปี (พิสัย 0.5-40 ปี) และเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 74.06 ใช้เงินทุนของตัวเองในการเลี้ยงแพะ โดยใช้ทุนเฉลี่ย 25,821.88 บาท (พิสัย 12,000-350,000 บาท) เกษตรกรส่วนใหญ่มีพื้นที่สำหรับเลี้ยงแพะของตนเอง มีพื้นที่เฉลี่ย 3.31 ไร่ต่อครัวเรือน และมีพื้นที่การปลูกหญ้าเฉลี่ยเพียง 0.78 ไร่ต่อครัวเรือน ซึ่งเป็นเพราะว่าการเลี้ยงแพะเป็นอาชีพรอง ทำให้พื้นที่ในการเลี้ยงแพะของเกษตรกรเป็นพื้นที่ที่ใช้ประโยชน์ร่วมกับการเกษตรอื่นๆ เช่น ทำนา ทำสวน และทำไร่ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ .ธนจิตต์.(2551) ที่รายงานว่าการเลี้ยงแพะของเกษตรกรและเครือข่ายจังหวัดนครศรีธรรมราชเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพรอง ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบพื้นที่ในการเลี้ยงแพะและพื้นที่ปลูกหญ้ากับจำนวนแพะเนื้อที่เลี้ยงต่อครัวเรือนพบว่า พื้นที่ปลูกหญ้าของเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงแพะ แพะอาจกินอาหารได้หลากหลายสามารถใช้พื้นที่ร่วมกับพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ เป็นแหล่งอาหารได้หรืออาจใช้ผลพลอยได้ทางการเกษตร เช่น ฟาง ทางปาล์มน้ำมัน แต่อย่างไรก็ดีควรมีพื้นที่แปลงหญ้า 1 ถึง 2 ไร่ต่อการเลี้ยงแพะ 30 ตัว ในเขตและนอกเขตชลประทาน สุวิทย์ (2544) ตามลำดับ จึงอาจทำให้ขาดแคลนหญ้าสำหรับเลี้ยงแพะ และส่งผลต่อการเจริญเติบโตของแพะด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุมน (2556) รายงานว่า ในกรณีที่เกษตรกรมีพื้นที่จำกัดในการเลี้ยงแพะ ควรมีการวางแผนในการทำแปลงหญ้าโดยให้พิจารณาจากจำนวนแพะที่เลี้ยง สภาพพื้นที่ และชนิดพันธุ์หญ้าที่จะปลูกร่วมด้วย เพื่อให้แพะมีอาหารคุณภาพดีกินเพียงพอกับความต้องการ ส่วนประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะเฉลี่ยมากกว่า 12.83 ปี แต่เป็นการเลี้ยงแพะแบบวิถีชุมชน เลี้ยงหลังบ้าน อาศัยทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่เป็นหลัก ขาดระบบการจัดการฟาร์มที่ดี ผลผลิตจึงมีคุณภาพและปริมาณไม่แน่นอน โดยเลี้ยงแพะเพื่อใช้ประกอบงานพิธีทางศาสนา เลี้ยงแบบปล่อยแพะเล็มในสวนยางพารา สวนปาล์มน้ำมัน หรือพื้นที่สาธารณะ อย่างไรก็ตามเกษตรกรที่เริ่มเลี้ยงแพะเชิงพาณิชย์เพิ่มมากขึ้น เกษตรกรกลุ่มนี้มีการใช้ความรู้และเทคโนโลยีเรื่องการปรับปรุงสายพันธุ์และอาหารสัตว์ ตลอดจนใส่ใจเรื่องการจัดการเพิ่มมากขึ้น ซึ่งกลุ่มเกษตรกรเหล่านี้ส่วนจะเลี้ยงแพะในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอศรีบรรพต อำเภอศรีนครินทร์ อำเภอกวนขนุนและอำเภอป่าพะยอม และเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้แหล่งเงินทุนของตัวเองในการเลี้ยงแพะ โดยใช้ทุนเฉลี่ย 25,821.88 บาท จากการสำรวจพบว่าต้นทุนหลักในการเลี้ยงแพะนอกจากพันธุ์และอาหารแพะ การสร้างโรงเรือนยังเป็นต้นทุนที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการเลี้ยงแพะของเกษตรกรจังหวัดพัทลุง เนื่องจากมีการเพิ่มจำนวนลูกแพะเกิดใหม่อย่างรวดเร็วภายในฟาร์มจึงจำเป็นต้องเงินทุนในการขยายฟาร์ม รายละเอียดดังปรากฏตามตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร (n = 320)

ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร	จำนวน	ร้อยละ
1. จำนวนแรงงานในการเลี้ยงแพะ (คน/ครัวเรือน)		
$\bar{x} \pm S.D. = 1.85 \pm 0.73$ คน (พิสัย 1 -3 คน)		
แรงงานที่ใช้เลี้ยงแพะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- เลี้ยงเอง	297	68.11
- ภรรยา/สามี	57	13.07
- พ่อ/แม่	14	3.21
- ลูก	61	13.99
- จ้างคนอื่น	7	1.62
2. อาชีพหลัก		
- ทำนา	5	1.56
- ทำไร่	4	1.25
- ทำสวน	270	84.37
- รับราชการ	11	3.44
- เลี้ยงสัตว์	15	4.69
- ค้าขาย	6	1.88
- บริษัทเอกชน	9	2.81
3. พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (ไร่/ครัวเรือน)		
- ไม่มีพื้นที่ถือครอง	3	0.94
- มีพื้นที่ถือครอง $\bar{x} \pm S.D. = 7.16 \pm 5.60$ ไร่	317	99.06
(พิสัย 1-57 ไร่)		
4. พื้นที่ใช้ในการเลี้ยงแพะ (ไร่/ครัวเรือน)		
- ไม่มีพื้นที่	0	0.00
- มีพื้นที่	320	100.00
$\bar{x} \pm S.D. = 3.31 \pm 4.5$ ไร่ (พิสัย 1-30 ไร่)		
5. พื้นที่ใช้ปลูกหญ้า (ไร่/ครัวเรือน)		
- ไม่มีพื้นที่	219	68.44
- มีพื้นที่	101	31.56
จำนวนพื้นที่ใช้ปลูกหญ้า		
$\bar{x} \pm S.D. = 0.78 \pm 1.50$ ไร่ (พิสัย 0.5-11 ไร่)		

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
6. การเช่าที่ดินในการเลี้ยงแพะเนื้อ		
- ไม่ได้เช่าที่ดินในการเลี้ยงแพะเนื้อ	287	89.68
- เช่าที่ดินในการเลี้ยงแพะเนื้อ	33	10.32
$\bar{x} \pm S.D. = 0.36 \pm 1.28$ ไร่ (พิสัย 0.5-13 ไร่)		
7. จำนวนแพะเนื้อที่เกษตรกรเลี้ยง (ตัว)		
$\bar{x} \pm S.D. = 22.19 \pm 21.94$ ตัว (พิสัย 6-186 ตัว)		
8. ประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะเนื้อ (ปี)		
$\bar{x} \pm S.D. = 12.83 \pm 9.4$ ปี (พิสัย 0.5 -40 ปี)		
9. แหล่งเงินทุนในการเลี้ยงแพะเนื้อ		
- เงินทุนของตัวเอง	237	74.06
- เงินกู้ยืมในระบบ	83	25.94
ธนาคาร ธ.ก.ส.	28	8.75
ธนาคารพาณิชย์	0	0.00
กองทุนหมู่บ้าน	55	17.19
- เงินกู้นอกระบบ	0	0.00
10. เงินทุนในการเลี้ยงแพะเนื้อ(บาท)		
$\bar{x} \pm S.D. = 25,821.88 \pm 40,661.65$ บาท (พิสัย 12,000-350,000 บาท)		

ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพการเลี้ยงและการให้อาหารแพะ

จากการศึกษาสภาพการเลี้ยงและการให้อาหาร พบว่า เกษตรกรร้อยละ 47.81 เลี้ยงแพะเนื้อลูกผสมพันธุ์พื้นเมืองมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 27.50 เลี้ยงแพะเนื้อลูกผสมพันธุ์บอร์ร้อยละ 15.94 เลี้ยงแพะเนื้อลูกผสมพันธุ์ลูกผสมพันธุ์แองโกลนูเบียน ตามลำดับ และเกษตรกรทั้งหมดมีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงแพะเนื้อเพื่อการจำหน่ายมากที่สุด รองลงมาเลี้ยงเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ใช้มูลเป็นปุ๋ย ร้อยละ 49.46 26.59 และ 17.31 ตามลำดับ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 69.95 มีรูปแบบการเลี้ยงแบบกึ่งยีนโรงกึ่งปล่อย ซึ่งสอดคล้องกับ วิภาวี และคณะ (2562) ที่รายงานว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในเครือข่ายของศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุราษฎร์ธานีส่วนใหญ่ เลี้ยงแพะลูกผสมเลี้ยงแบบกึ่งกึ่งปล่อย ในส่วนของแหล่งอาหารหยابที่ใช้เลี้ยงแพะในฤดูฝนของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุงร้อยละ 51.56 ได้จากพื้นที่ส่วนตัวหรือไร่นาของตนเองร้อยละ 28.77 จากแปลงปลูกหญ้าของตนเอง ส่วนในฤดูแล้งร้อยละ 48.36 อาหารหยابจะได้จากที่ส่วนตัวหรือไร่นาของตนเอง รองลงมาร้อยละ 21.73 และพบว่ามี การสำรองเสบียงสัตว์ไว้ใช้เลี้ยงแพะในฤดูแล้งเพียงร้อยละ 35.62 โดยร้อยละ 28.44 มีการสะสมฟางข้าว และร้อยละ 7.18 สะสมเสบียงในรูปของหญ้าหมัก เกษตรกรร้อยละ 55.00 ไม่เคยให้อาหารข้นหรืออาหารผสมเลี้ยงแพะ โดยร้อยละ 21.56 ให้อาหารข้นเป็นบางครั้ง และร้อยละ 23.44 ให้อาหารข้นให้ตลอดปี แหล่งที่มาของอาหารข้น พบว่าร้อยละ 38.13 ได้จาก

การผสมเองโดยใช้วัตถุดิบที่หาได้ในพื้นที่ และร้อยละ 10.00 ได้มาจากการซื้ออาหารสำเร็จรูป ส่วนการให้แร่ธาตุไวตามินเสริมแก่แพะ พบว่า มีการให้แร่ธาตุเสริม ร้อยละ 65.31 โดยร้อยละ 40.62 ให้แร่ธาตุเป็นบางครั้ง และร้อยละ 24.68 ให้ตลอดปี สำหรับการเลี้ยงแพะขุนเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 77.19 ไม่เคยขุนแพะเลย มีเพียงร้อยละ 22.81 เท่านั้นที่เคยเลี้ยง และแพะที่เลี้ยงขุนร้อยละ 20.62 ได้จากแพะในฝูงของตนเองร้อยละ 2.19 ได้จากการซื้อแพะเพศผู้มาขุน รายละเอียดดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลสภาพการเลี้ยงและการให้อาหารแพะเนื้อ (n = 320)

สภาพการเลี้ยงและการให้อาหารแพะ	จำนวน	ร้อยละ
1. พันธุ์แพะที่เลี้ยงมากที่สุด		
- ลูกผสมพันธุ์พื้นเมือง	153	47.81
- ลูกผสมพันธุ์บอร์	88	27.50
- ลูกผสมพันธุ์แองโกลนูเบียน	51	15.94
- ลูกผสมพันธุ์ซาแนน	4	1.25
- พันธุ์พื้นเมือง	21	6.56
- พันธุ์แองโกลนูเบียน	1	0.31
- พันธุ์บอร์	2	0.62
2. สาเหตุที่เลี้ยงแพะเนื้อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- เพื่อจำหน่าย	320	49.46
- ใช้มูลเป็นปุ๋ย	112	17.31
- เป็นการออม	31	4.79
- เป็นมรดกตกทอด	12	1.85
- เพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา	172	26.59
3. รูปแบบการเลี้ยง		
- ปล่อยแทะเล็ม	78	20.37
- ยืนโรง	31	9.68
- กิ่งยืนโรงกิ่งปล่อย	211	69.95
4. แหล่งอาหารหยาบในฤดูฝน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- ที่ส่วนตัวหรือไร่นาของตนเอง	181	51.56
- ที่สาธารณะประโยชน์	27	7.69
- แผลงปลูกหญ้าของตนเอง	101	28.77
- ตามไร่นาของคนอื่น	42	11.98
5. แหล่งอาหารหยาบในฤดูแล้ง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- ที่ส่วนตัวหรือไร่นาของตนเอง	178	48.36
- ที่สาธารณะประโยชน์	36	9.78
- แผลงปลูกหญ้าของตนเอง	80	21.73

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

สภาพการเลี้ยงและการให้อาหารแพะ	จำนวน	ร้อยละ
- ตามไร่นาของคนอื่น	74	20.13
6. การสำรวจเสียบียงสัตว์ไว้ใช้เลี้ยงแพะในฤดูแล้ง		
- ไม่มีการสำรวจเสียบียงสัตว์	206	64.38
- มีการสำรวจเสียบียงสัตว์	114	35.62
หญ้าแห้ง	0	0.00
หญ้าหมัก	23	7.18
ฟางข้าว	91	28.44
7. การให้อาหารชั้น หรืออาหารผสมเลี้ยงแพะ		
- ไม่เคยให้	176	55.00
- เคยให้	144	45.00
การให้อาหารชั้น		
- ให้เป็นบางครั้ง	69	21.56
- ให้ตลอดปี	75	23.44
อาหารชั้นได้จาก		
- ซื้ออาหารชั้นสำเร็จรูป	32	10.00
- ผสมเองโดยใช้วัตถุดิบที่หาได้	112	35.00
8. การให้แร่ธาตุ ไวตามินเสริมแก่แพะ		
- ไม่เคยให้	111	34.69
- เคยให้	209	65.31
การให้แร่ธาตุ		
- ให้เป็นบางครั้ง	130	40.62
- ให้ตลอดปี	79	24.68
9. เคยเลี้ยงแพะขุนของเกษตรกร		
- ไม่เคยเลี้ยง	247	77.19
- เคยเลี้ยง	73	22.81
วิธีหาแพะมาขุน		
- ซื้อแพะเพศผู้มาขุน	7	2.19
- แพะในฝูงของตนเอง	66	20.62

ตอนที่ 2 การผสมพันธุ์และการดูแลสุขภาพแพะเนื้อ

จากการศึกษา ด้านการผสมพันธุ์ และการดูแลสุขภาพแพะเนื้อ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 90.00 มีพ่อพันธุ์ ส่วนการผสมพันธุ์ พบว่า ร้อยละ 98.75 ใช้พ่อพันธุ์ในการผสม ร้อยละ 1.25 ใช้วิธีผสมเทียม เนื่องจากรูปแบบการเลี้ยงส่วนมากเป็นแบบปล่อยให้พ่อพันธุ์คุมฝูง แพะจะผสมพันธุ์ตาม

ธรรมชาติ ซึ่งเกษตรกรไม่ต้องคอยสังเกตการณ์การเป็นสัตว์ของแม่พันธุ์ นอกจากนี้เกษตรกรที่ไม่มีพ่อพันธุ์ แต่อยู่บริเวณใกล้เคียงกันสามารถยืมพ่อพันธุ์จากเกษตรกรที่เลี้ยงพ่อพันธุ์มาผสมกับแม่พันธุ์ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ยรรยง และคณะ (2556) ที่รายงานว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่ภาคใต้ส่วนใหญ่ มีการคัดเลือกพันธุ์จากฟาร์มของตัวเองและพ่อพันธุ์จากเพื่อนสมาชิก ส่วนในรอบปีที่ผ่านมา พบว่า ร้อยละ 97.50 มีลูกแพะเกิด มีเพียงร้อยละ 2.50 ไม่มีลูกเกิด การเจ็บป่วยของแพะในรอบปีที่ผ่านมา พบว่า ร้อยละ 4.38 แพะไม่เคยเจ็บป่วย แต่ร้อยละ 95.62 เคยเจ็บป่วย การตายของแพะในรอบปีที่ผ่านมาพบว่าร้อยละ 63.75 ไม่มีการตาย และร้อยละ 36.25 ที่แพะตายสาเหตุการตายร้อยละ 15.00 ตายเพราะโรคพยาธิ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงแพะแบบปล่อยทะเล็มตามธรรมชาติ และไม่มีโปรแกรมการถ่ายพยาธิที่สม่ำเสมอ ส่วนที่เหลือโรคท้องอืด โรคปอดบวม โรคท้องร่วงท้องเสีย ร้อยละ 8.43 5.00 3.75 กรณีแพะเจ็บป่วยหรือมีปัญหาด้านสุขภาพ พบว่า ร้อยละ 71.25 ปรึกษากับเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ ร้อยละ 27.81 ปรึกษากับอาสาปศุสัตว์ในหมู่บ้าน ร้อยละ 0.94 ปรึกษากับร้านขายยาสัตว์ ส่วนการรักษาพยาบาลเมื่อแพะเจ็บป่วย พบว่า ร้อยละ 40.00 เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์เป็นผู้รักษาพยาบาล รองลงมาร้อยละ 36.56 อาสาปศุสัตว์เป็นผู้รักษาพยาบาล และร้อยละ 23.44 รักษาพยาบาลด้วยตนเอง รายละเอียดตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลการผสมพันธุ์และการดูแลสุขภาพแพะเนื้อ (n = 320)

การผสมพันธุ์และการดูแลสุขภาพแพะเนื้อ	จำนวน	ร้อยละ
1. การมีพ่อพันธุ์แพะเนื้อของเกษตรกร		
- ไม่มีพ่อพันธุ์	32	10.00
- มีพ่อพันธุ์	288	90.00
2. วิธีการผสมพันธุ์แพะ		
- ผสมเทียม	4	1.25
- ใช้แพะพ่อพันธุ์	316	98.75
3. ลูกแพะที่เกิดในรอบปี		
- ไม่มีลูกเกิด	8	2.50
- มีลูกแพะเกิด	312	97.50
4. การเจ็บป่วยของแพะในรอบปี		
- ไม่เคยเจ็บป่วย	14	4.38
- เคยเจ็บป่วย	306	95.62
5. การตายของแพะในรอบปี		
- ไม่มีการตาย	204	63.75
- มีการตาย	116	36.25
สาเหตุการตายของแพะ		
- แม่แพะไม่มีน้ำนมหลังคลอด	4	1.25
- ท้องร่วงหรือท้องเสีย	12	3.75
- แม่แพะตกเลือดหลังคลอดหรือแท้งลูก	9	2.81

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

การผสมพันธุ์และการดูแลสุขภาพแพะเนื้อ	จำนวน	ร้อยละ
- ท้องอืด	27	8.43
- ปอดบวม	16	5.00
- พยาธิภายใน	48	15.00
6. เมื่อแพะเจ็บป่วยหรือมีปัญหาสุขภาพปรึกษากับ		
- เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์	228	71.25
- อาสาปศุสัตว์ (อ.ส.ป.) ในหมู่บ้าน	89	27.81
- ร้านขายยาสัตว์	3	0.94
- สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล	0	0.00
7. เมื่อแพะเจ็บป่วยบุคคลที่รักษาพยาบาลให้		
- เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์	128	40.00
- อาสาปศุสัตว์ (อ.ส.ป.)	117	36.56
- รักษาเอง	75	23.44

ตอนที่ 3 การได้รับบริการและส่งเสริมการเลี้ยงแพะ

จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการให้บริการและส่งเสริมการเลี้ยงแพะจากกรมปศุสัตว์ ร้อยละ 72.50 และกว่า ร้อยละ 94.69 เคยได้รับการเยี่ยมเยียนจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ โดยเฉพาะการใช้บริการด้านสุขภาพของแพะเนื้อ ได้แก่ การฉีดวัคซีนป้องกันและทำเปื่อย ถ่ายพยาธิภายใน และแร่ธาตุ ร้อยละ 25.83 21.38 และ 18.16 ตามลำดับ ทั้งในการให้คำปรึกษาและการรักษาพยาบาล ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จะเป็นผู้ช่วยเหลือเกษตรกร แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่มีความเอาใจใส่ต่อหน้าที่และเป็นที่ยอมรับให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นไปตามภารกิจของกรมปศุสัตว์ ส่วนในด้านการมีส่วนร่วมสนับสนุนหน่วยงานกรมปศุสัตว์ของเกษตรกร ร้อยละ 90 ไม่มีส่วนร่วม และมีเพียง ร้อยละ 2.82 เท่านั้นที่เคยได้รับการสนับสนุนพันธุ์แพะจากทางราชการ โดยได้รับจากโครงการในพระราชดำริ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการจดบันทึกรายรับรายจ่ายในการเลี้ยงสัตว์ถึงร้อยละ 80.31 เกษตรกรร้อยละ 78.75 เคยได้รับการฝึกอบรมเรื่องการเลี้ยงแพะ โดยเฉลี่ย 1.23 ครั้ง (พิสัย 0-4 ครั้ง) เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเลี้ยงแพะ จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ร้อยละ 38.95 รองลงมาคืออาสาปศุสัตว์ และเพื่อนเกษตรกรด้วยกัน ร้อยละ 29.76 และ 12.48 ตามลำดับ รายละเอียดดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลการได้รับบริการและส่งเสริมการเลี้ยงแพะ (n = 320)

การได้รับบริการและ ส่งเสริมการเลี้ยงแพะ	จำนวน	ร้อยละ
1. หน่วยงานที่ให้บริการ ส่งเสริมการเลี้ยงแพะ		
- กรมปศุสัตว์	232	72.50

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

การได้รับบริการและ ส่งเสริมการเลี้ยงแพะ	จำนวน	ร้อยละ
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต./อบจ./เทศบาล)	14	4.37
- กรมส่งเสริมการเกษตร	0	0.00
- อื่นๆ (กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคในหมู่บ้าน)	63	19.68
- ไม่เคยได้รับการจากหน่วยงานใดๆ	11	3.43
2. การเคยได้รับการเยี่ยมชมจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์		
- ไม่เคย	17	5.31
- เคย	303	94.69
3. การใช้บริการด้านสุขภาพแพะจากหน่วยงานของกรมปศุสัตว์		
- ไม่เคย	38	11.87
- เคย	282	88.13
ชนิดที่ให้บริการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- ฉีดวัคซีนปากและเท้าเปื่อย	273	25.83
- เก็บตัวอย่างเลือดตรวจโรคบลูเซลโลซิส	72	6.81
- ยาถ่ายพยาธิภายใน	226	21.38
- ยากำจัดพยาธิภายนอก	157	14.85
- แร่ธาตุก้อน	192	18.16
- เอกสารคำแนะนำ	137	12.97
4. การมีส่วนร่วมสนับสนุนหน่วยงานกรมปศุสัตว์ของเกษตรกร		
- ไม่มีส่วนร่วม	288	90.00
- เป็นอาสาปศุสัตว์	17	5.31
- ฟาร์มสาธิตหรือแหล่งศึกษาดูงาน	11	3.43
- บริจาคทรัพย์สิน/เงิน	4	1.25
5. การได้รับการสนับสนุนพันธุ์แพะจากทางราชการ		
- ไม่ได้รับ	311	97.18
- ได้รับ	9	2.82
6. การจัดทำสมุดทะเบียนฟาร์ม หรือการบันทึกรายรับรายจ่ายในการเลี้ยงแพะ		
- ไม่ได้บันทึก	257	80.31
- ได้บันทึก	63	19.69
7. ประสบการณ์เข้ารับการฝึกอบรมการเลี้ยงแพะ		
- ไม่เคยฝึกอบรม	68	21.25
- เคยฝึกอบรม	252	78.75

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

การได้รับบริการและ ส่งเสริมการเลี้ยงแพะ	จำนวน	ร้อยละ
$\bar{x} \pm S.D. = 1.23 \pm 0.98$ ครั้ง (พิสัย 0-4 ครั้ง)		
8. การได้รับข้อมูลข่าวสารการเลี้ยงแพะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์	284	38.96
- เพื่อนเกษตรกรด้วยกัน	91	12.48
- กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน	69	9.46
- อาสาปศุสัตว์ (อ.ส.ป.)	217	29.76
- หอกระจายข่าวหมู่บ้าน	12	1.64
- เอกสาร หรือคู่มือ	47	6.44
- หนังสือพิมพ์	9	1.26
- ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อใด ๆ	0	0.00

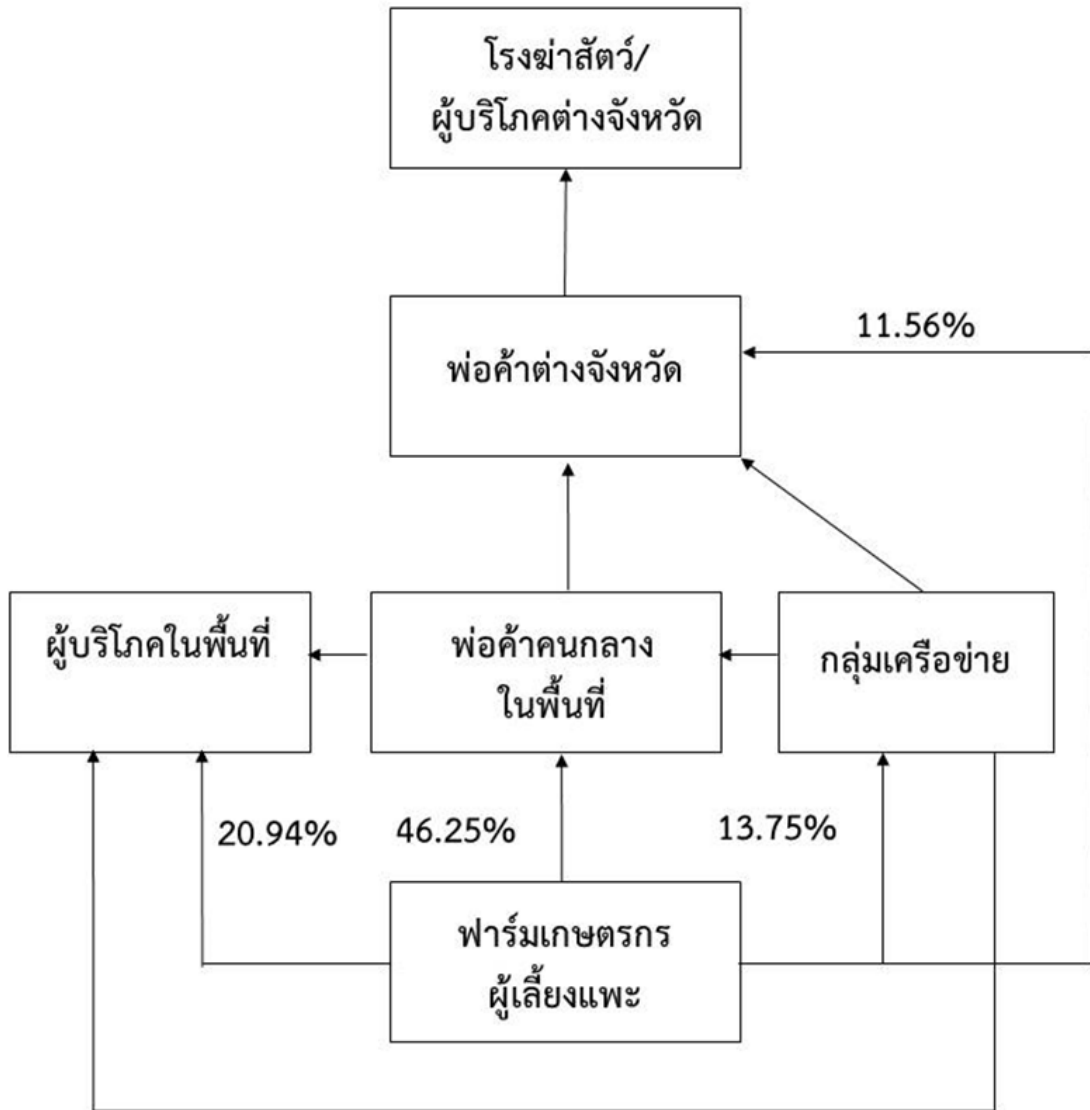
จากการศึกษาสภาพการเลี้ยงและการให้อาหารแพะเนื้อของเกษตรกรจังหวัดพัทลุง พบว่าเกษตรกร เลี้ยงแพะอาจแบ่งรูปแบบการเลี้ยงเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มเลี้ยงแพะเป็นวิถีชาวบ้าน ของสังคมมุสลิมที่เลี้ยงแพะรายละไม่กี่ตัว ระบบการเลี้ยงการจัดการไม่ยุ่งยาก อาศัยหญ้าตามธรรมชาติเป็นหลัก ซึ่งยังเป็นกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่ และ 2. กลุ่มเลี้ยงแพะเชิงธุรกิจ มีระบบการเลี้ยงแพะเนื้อเพื่อการค้า มีการพัฒนาสายพันธุ์เพื่อตอบสนองต่อลักษณะทางเศรษฐกิจ มีการใช้อาหารข้นเพื่อเสริมโภชนาการให้แก่แพะ มีการลงทุนเพื่อให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าและให้ความสำคัญต่อสายพันธุ์ที่มีการเจริญเติบโตที่ดี หากพิจารณาข้อมูลการเลี้ยงเกษตรกรส่วนใหญ่ยังเลี้ยงแพะโดยอาศัยทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ ทั้งในเรื่องของอาหารหยาบและพันธุ์แพะ ดังจะเห็นได้จากพื้นที่การปลูกพืชอาหารเฉลี่ยเพียง 0.78 ไร่ มีแนวโน้มว่าจะไม่เพียงพอต่อปริมาณแพะเฉลี่ย 22.19 ตัว หากมีการจัดการแปลงหญ้าไม่ดี ตลอดจนพันธุ์แพะเนื้อที่มีการเลี้ยงแพะลูกผสมที่ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจมากขึ้น ดังนั้นการส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์ การเก็บสำรองอาหารสัตว์ คลังเสบียงสัตว์ประจำตำบล และการพัฒนาเครือข่ายสัตว์พันธุ์ดี ตลอดจนการให้ความรู้เกษตรกรในเรื่องการจัดการฟาร์ม จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาการเลี้ยงแพะในจังหวัดพัทลุง กล่าวสรุปคือ สภาพการเลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุงยังเป็นแบบดั้งเดิมที่เลี้ยงโดยคนมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ และเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในเกษตรกรหลายรายที่หันมาเลี้ยงแพะเนื้อเพื่อการค้า โดยเฉพาะพื้นที่ อำเภอกวนขนุน อำเภอสรีบรรพต และอำเภอบาชะโฮม อย่างไรก็ตามงานด้านพืชอาหารสัตว์ยังไม่เต็มประสิทธิภาพ พ่อพันธุ์แพะเนื้อพันธุ์ดียังมีราคาแพง เพราะขาดหน่วยงานส่งเสริมด้านการผลิตพันธุ์แพะในพื้นที่ จึงจำเป็นต้องอาศัยศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์ตรัง ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์พัทลุง ศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพสุราษฎร์ธานี ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคใต้ตอนบน และสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง ร่วมบูรณาการในการพัฒนา ตลอดจนการจัดตั้งฟาร์มเครือข่ายสัตว์พันธุ์ดีด้านพันธุ์แพะเนื้อเพื่อให้เกษตรกรมีสัตว์พันธุ์ดีไว้ใช้ขยายพันธุ์ ดังนั้น กรมปศุสัตว์ต้องเพิ่มความรู้ด้านการจัดการฟาร์มแพะเนื้อ การพัฒนาแปลงพืชอาหารสัตว์ เครือข่ายสัตว์พันธุ์ดี เพื่อที่เกษตรกรจะสามารถผลิตแพะเนื้ออย่างมีคุณภาพตอบสนองความต้องการของตลาด สร้างรายได้และทางเลือกในการประกอบอาชีพการเลี้ยงแพะได้อย่างยั่งยืน

ส่วนที่ 3 การตลาดและวิธีการตลาดของแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุง

เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุง ส่วนใหญ่จำหน่ายแพะเนื้อภายในจังหวัด ชุมชน และต่างจังหวัด ร้อยละ 55.06 35.60 และ 9.34 ตามลำดับ ร้อยละ 94.07 ใช้วิธีการชั่งน้ำหนักในการจำหน่าย และส่วนใหญ่จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลางร้อยละ 65.31 มีเพียงบางส่วนของที่จำหน่ายแพะเนื้อแก่ผู้บริโภคโดยตรงและจำหน่ายผ่านกลุ่มเครือข่ายร้อยละ 20.94 และ 13.75 ตามลำดับ โดยส่วนใหญ่จำหน่ายแพะในช่วงน้ำหนักไม่เกิน 20 กิโลกรัมร้อยละ 66.25 มีราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 168.56 บาท (พิสัย 140-220 บาท) ซึ่งแพะขนาดดังกล่าวส่วนใหญ่ใช้ในงานพิธีกรรมทางศาสนาอิสลามภายในพื้นที่ ส่วนร้อยละ 31.25 จำหน่ายแพะเนื้อที่น้ำหนัก 21-60 กิโลกรัม โดยจำหน่ายที่ราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 128.84 บาท (พิสัย 70-100 บาท) ส่วนแม่แพะปลดจำหน่ายในราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 78.76 บาท (พิสัย 70-100 บาท) ซึ่งพ่อค้าที่มารับซื้อเป็นพ่อค้าภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัดตรัง และจังหวัดสตูล และจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นิยมการบริโภคเนื้อแพะ เพราะจังหวัดพัทลุงไม่มีโรงฆ่าแพะที่ได้รับรองจากกรมปศุสัตว์และประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยนิยมบริโภคเนื้อแพะ อีกทั้งเนื้อแพะมีราคาแพงเมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งโปรตีนจากเนื้อสัตว์อื่น ๆ สอดคล้องกับ จันทนา และวาณี (2548) พบว่าเกษตรกรจังหวัดประจวบคีรีขันธ์นิยมเลี้ยงแพะเนื้อลูกผสม โดยวิธีเลี้ยงแบบขังสลับปล่อย มีวัตถุประสงค์เพื่อการจำหน่าย โดยจำหน่ายตลาดภายในจังหวัดเป็นหลัก ส่วนฟาร์มขนาดกลางนั้นจำหน่ายทั้งตลาดภายในจังหวัดและต่างจังหวัด แต่ฟาร์มขนาดใหญ่พบว่าจำหน่ายตลาดต่างจังหวัดมากกว่า จากข้อมูลการตลาดและวิธีการตลาด พบว่า ตลาดส่วนใหญ่ของแพะเนื้อจังหวัดพัทลุง เป็นตลาดภายในจังหวัด ซื้อขายผ่านพ่อค้าคนกลาง จำหน่ายโดยการชั่งน้ำหนัก และนิยมบริโภคแพะขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ใช้ในงานพิธีกรรมทางศาสนาอิสลาม เนื่องจากแพะมีราคาแพง ผู้บริโภคมีกำลังซื้อน้อยลง และมีบางส่วนถูกจำหน่ายไปยังจังหวัดใกล้เคียง ซึ่งแพะที่จำหน่ายไปจังหวัดใกล้เคียงส่วนใหญ่เป็นแพะเนื้อที่มีการเลี้ยงโดยการขุนด้วยอาหารคุณภาพดี ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าตลาดบริโภคเนื้อแพะนั้นยังมีความต้องการในปริมาณมาก สังเกตได้จากราคาจำหน่ายแพะเนื้อ ซึ่งมีราคาแพงกว่าสินค้าปศุสัตว์ชนิดอื่น ๆ ในพื้นที่ ดังนั้น กรมปศุสัตว์จึงควรส่งเสริมการเพิ่มปริมาณการผลิตแพะเนื้อเพื่อให้เพียงพอกับความต้องการของตลาด และพัฒนาระบบการเลี้ยงให้เป็นฟาร์มมาตรฐาน เพื่อสะดวกและง่ายต่อการเคลื่อนย้ายและจำหน่าย ควรพัฒนากลุ่มและเครือข่ายเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะให้มีความเข้มแข็ง เพื่อสร้างอำนาจการต่อรองและลดบทบาทของพ่อค้าคนกลางให้อยู่บนพื้นฐานการซื้อขายที่เป็นธรรม และควรส่งเสริมการบริโภคภายในพื้นที่จังหวัดให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาด เพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าให้เกิดความยั่งยืนต่อไป รายละเอียดตามตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 การตลาดและวิธีการตลาด (n = 320)

การตลาดและวิธีการตลาด	จำนวน	ร้อยละ
1. แหล่งจำหน่าย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
- จำหน่ายในพื้นที่ชุมชน	141	35.60
- จำหน่ายภายในจังหวัด	218	55.06
- จำหน่ายต่างจังหวัด	37	9.34
2. วิธีการจำหน่าย		
- ชั่งน้ำหนัก	266	94.07
- เหมารายตัว	19	5.93
3. ลักษณะการจำหน่าย		
- จำหน่ายตรงผู้บริโภค	67	20.94
- จำหน่ายผ่านกลุ่มและเครือข่าย	44	13.75
- จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง	209	65.31
4. ขนาดน้ำหนักของแพะที่จำหน่าย		
- น้ำหนักต่ำกว่า 20 กิโลกรัม	212	66.25
- น้ำหนัก 21-40 กิโลกรัม	100	31.25
- น้ำหนัก 41-60 กิโลกรัม	8	2.50
- น้ำหนักมากกว่า 60 กิโลกรัม	0	0.00
6. ราคาในการจำหน่าย		
- แพะน้ำหนักน้อยกว่า 20 กิโลกรัม กิโลกรัมละ		
$\bar{x} \pm S.D. = 168.56 \pm 19.03$ บาท (พิสัย 140-220 บาท)		
- แพะน้ำหนักมากกว่า 20 กิโลกรัม กิโลกรัมละ		
$\bar{x} \pm S.D. = 128.84 \pm 7.44$ บาท (พิสัย 120 -140 บาท)		
- แม่แพะปลด		
$\bar{x} \pm S.D. = 78.76 \pm 8.61$ บาท (พิสัย 70 -100 บาท)		

ภาพที่ 2.2 วิธีการตลาดแพะเนื้อจังหวัดพัทลุง

ส่วนที่ 4 ระดับของปัญหาโดยจำแนกตามปัญหาด้านต่างๆในการเลี้ยงแพะเนื้อ

จากการศึกษาระดับปัญหาการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเฉลี่ยระดับน้อย ($\bar{x}=1.74$) แต่มีปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนพ่อแพะพันธุ์ดีในระดับมาก เนื่องจากแพะเป็นสัตว์ที่ขยายพันธุ์ได้เร็ว เกษตรกรต้องเปลี่ยนพ่อพันธุ์เพื่อหลีกเลี่ยงการผสมพันธุ์ภายในฝูงแบบเลือดชิด อีกทั้งยังต้องการยกระดับและปรับปรุงพันธุ์แพะให้เป็นที่ต้องการของตลาด ตลอดจนความนิยมในการจำหน่ายแพะขนาดเล็กทำให้สูญเสียโอกาสในการคัดเลือกพ่อพันธุ์ที่มีลักษณะดีไว้ทดแทน อีกทั้งในพื้นที่จังหวัดพัทลุงไม่มีหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ที่เป็นแหล่งผลิตพันธุ์สัตว์ชั้นดีหรือเครือข่ายสัตว์พันธุ์ดีด้านแพะ ประกอบกับราคาพ่อพันธุ์แพะของเอกชนในปัจจุบันราคาค่อนข้างสูง จึงเป็นสาเหตุของการขาดพ่อพันธุ์แพะพันธุ์ดี นอกจากนี้มีปัญหาในระดับน้อย ได้แก่ ไม่มีการปลูกหญ้าขาดการเก็บสะสมเสบียงสัตว์ ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ผสมเทียมแพะ ขาดความรู้การป้องกันโรค ขาดการฉีดวัคซีนป้องกันโรค ขาดตลาดกลาง ขาดการรวมกลุ่มเกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมขาดทักษะประสบการณ์ และเกษตรกรไม่มีปัญหา ในการไม่มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย แม่แพะผสมติดยาก การขาดพื้นที่เลี้ยงสัตว์สาธารณะ ขาดแคลนน้ำใช้เลี้ยงแพะ ขาดแคลนแรงงาน ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ แม่แพะแสดงอาการเป็นสัตว์ไม่ชัดเจน ถูกกดราคาขาย การบริการและการส่งเสริมไม่ทั่วถึง

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า ยังมีแนวโน้มระดับปัญหาที่จะเป็นปัญหามากในอนาคตได้ คือ การขาดแคลนตลาดกลาง และการขาดความรู้ในการป้องกันโรค ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระดับปัญหาที่ 2.21 และ 2.11 คะแนน ตามลำดับ สืบเนื่องจากการเกิดโรคระบาด โรคปากและเท้าเปื่อยในสัตว์กีบคู่ ในจังหวัดพัทลุง ในช่วงเวลาที่ผ่านมาติดต่อกันหลายปี สร้างความเสียหายกับสัตว์เลี้ยงของเกษตรกรเป็นจำนวนมาก เกษตรกรจึงเกิดความตื่นตัวในการป้องกันโรคระบาด ตลอดจนการรักษาพยาบาลสัตว์ที่เจ็บป่วย เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายกับแพะเนื้อภายในฟาร์มของตนเอง ดังนั้น สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง จึงควรส่งเสริมให้ความรู้เกษตรกรในการป้องกันโรคระบาดในแพะเนื้อรวมถึงหลักการสุขาภิบาลฟาร์มที่ดี ตลอดจนการสนับสนุนและผลักดันเกษตรกรเข้าสู่มาตรฐานฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (GFM) เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจและมีเครื่องมือในการป้องกันโรคแพะเนื้ออย่างยั่งยืน ส่วนในเรื่องปัญหาการขาดแคลนตลาดกลางนั้น เนื่องจากเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อจังหวัดพัทลุงที่เลี้ยงแพะเชิงพาณิชย์ เช่น เกษตรกรในพื้นที่ อำเภอควนขนุน อำเภอป่าพะยอม อำเภอศรีบรรพต อำเภอเมือง และอำเภอศรีนครินทร์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่นับถือศาสนาพุทธ และเป็นเกษตรกรรุ่นใหม่ เลี้ยงแพะรูปแบบยืนโรงและมีการขุนโดยใช้อาหารข้นจำหน่ายแพะให้กับพ่อค้าคนกลางภายในพื้นที่ หรือพ่อค้าต่างจังหวัดเป็นหลัก จึงทำให้เกิดการกดราคาเกิดความไม่เป็นธรรมในการจำหน่าย หรือความไม่มั่นใจในการรับซื้อผลผลิต ทั้งนี้สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง ควรส่งเสริมการรวมกลุ่มเครือข่ายผู้ผลิตและผู้จำหน่ายแพะเนื้อทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด มีการประชุมหารือแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างน้อยปีละ 4 ครั้ง เพื่อสามารถสร้างอำนาจต่อรองอย่างยุติธรรมทั้งผู้ขายและผู้ซื้อ ตลอดจนการสนับสนุนการหาช่องทางการตลาดแหล่งใหม่ เช่น การสร้างเครือข่ายการผลิตและการตลาดในระดับภูมิภาค การส่งเสริมการบริโภคภายในพื้นที่ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ ธนจิตต์ และคณะ(2551) รายงานว่าระดับปัญหาของเกษตรกรต้นแบบของการเลี้ยงแพะและเครือข่ายจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่อยู่ในระดับมากคือ การตลาดและการป้องกันรักษาโรค รายละเอียดตามตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 ระดับปัญหาในการเลี้ยงแพะเนื้อโดยจำแนกตามปัญหาด้านต่างๆ

ปัญหาการเลี้ยงแพะ	ปัญหาของเกษตรกร (ร้อยละ)			ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหา Mean $\pm$ SD	แปล ความหมาย
	มาก	น้อย	ไม่มี ปัญหา		
1. ด้านการผลิต					
1.1 ขาดพ่อแพะพันธุ์ดี	81.56	12.50	5.94	2.76 $\pm$ 0.55	มาก
1.2 ไม่มีการจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย	10.00	21.19	62.81	1.47 $\pm$ 0.67	ไม่มีปัญหา
2. ด้านพื้นที่เลี้ยงแพะ					
2.1 ขาดพื้นที่เลี้ยงสัตว์สาธารณะ	12.19	23.13	64.68	1.48 $\pm$ 0.70	ไม่มีปัญหา
2.2 ขาดแคลนน้ำใช้เลี้ยงแพะ	4.36	17.19	78.45	1.26 $\pm$ 0.53	ไม่มีปัญหา
3. ด้านแรงงานเลี้ยงแพะ					
3.1 ขาดแคลนแรงงาน	10.94	25.63	63.43	1.48 $\pm$ 0.69	ไม่มีปัญหา
4. ด้านอาหารแพะเนื้อ					
4.1 ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์พืชอาหาร สัตว์	15.93	33.44	50.63	1.65 $\pm$ 0.74	ไม่มีปัญหา
4.2 ไม่มีการปลูกหญ้า	20.62	34.38	45.00	1.76 $\pm$ 0.77	น้อย
4.3 ขาดการเก็บสะสมเสบียงสัตว์	29.39	44.36	26.25	2.03 $\pm$ 0.75	น้อย
5. ด้านการผสมพันธุ์					
5.1 ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ผสมเทียม แพะ	21.56	29.06	49.38	1.72 $\pm$ 0.80	น้อย
5.2 แม่แพะแสดงอาการเป็นสัดไม่ ชัดเจน	8.12	37.50	54.38	1.54 $\pm$ 0.64	ไม่มีปัญหา
5.3 แม่แพะผสมติดยาก	14.69	27.50	57.81	1.57 $\pm$ 0.74	ไม่มีปัญหา
6. ด้านโรคระบาดและสุขภาพ					
6.1 ขาดความรู้การป้องกันโรค	34.69	41.25	24.06	2.11 $\pm$ 0.75	น้อย
6.2 ขาดการฉีดวัคซีนป้องกันโรค	22.19	40.31	37.50	1.85 $\pm$ 0.76	น้อย
7. ด้านราคาและการตลาด					
7.1 ขาดตลาดกลาง	43.12	35.00	21.88	2.21 $\pm$ 0.78	น้อย
7.2 ถูกกดราคาขาย	12.81	27.50	59.69	1.53 $\pm$ 0.71	ไม่มีปัญหา

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ปัญหาการเลี้ยงแพะ	ปัญหาของเกษตรกร (ร้อยละ)			ค่าเฉลี่ยของระดับปัญหา	
	มาก	น้อย	ไม่มีปัญหา	Mean $\pm$ SD	แปลความหมาย
8. ด้านเจ้าหน้าที่และการส่งเสริม					
8.1 ขาดการรวมกลุ่มเกษตรกร	18.13	31.56	50.31	1.68 $\pm$ 0.76	น้อย
8.2 การบริการและการส่งเสริมไม่ทั่วถึง	16.56	30.31	53.13	1.63 $\pm$ 0.75	ไม่มีปัญหา
8.3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมขาดทักษะประสบการณ์	20.94	25.31	53.75	1.67 $\pm$ 0.80	น้อย
	ค่าเฉลี่ย			1.74 $\pm$ 0.72	น้อย

ส่วนที่ 5 ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกร

ศึกษาระดับความต้องการส่งเสริมในการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรจังหวัดพัทลุง พบว่า ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง ส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =1.80) โดยความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อในระดับปานกลาง ได้แก่ วิธีการเลือกซื้อแพะแม่พันธุ์ และวิธีการเลือกซื้อแพะพ่อพันธุ์ การสร้างคอกแพะ การเลี้ยงดูแม่แพะตั้งท้อง การคลอดและการจัดการในการคลอด การเลี้ยงดูแพะแม่พันธุ์ การเลี้ยงดูลูกแพะ การเลี้ยงแพะรุ่นหนุ่ม รุ่นสาว การเลี้ยงดูแพะพ่อพันธุ์ การตั้งท้องและการตรวจท้องแม่แพะ การใช้ฮอร์โมนเพื่อทำให้แพะเป็นสัดพร้อมกัน วิธีการผสมอาหารข้นไว้ใช้เอง การให้แร่ธาตุแก่แพะ วิธีปลูกหญ้าและการจัดการแปลงหญ้า วิธีการทำฟางปรุงแต่ง (ฟางหมักยูเรีย) วิธีการทำอาหารเสริม (UMMB) วิธีการให้อาหารแพะขุน การเลือกซื้อแพะสำหรับเลี้ยงเป็นแพะขุน โรคปากและเท้าเปื่อย โรคพยาธิภายนอก โรคแท้งติดต่อ โรคพยาธิภายใน โรคท้องอืด การเลือกใช้อายโรศึกษาโรคสำหรับสัตว์ การใช้สมุนไพรรักษาโรคสัตว์ วิธีการจัดการกองทุนยาสัตว์ วิธีการจัดตั้งกลุ่ม บทบาทและหน้าที่ของสมาชิก ลักษณะของมาตรฐานฟาร์ม และการฆ่าสัตว์โดยวิธีมาตรฐานสากล ส่วนความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อในระดับน้อย ได้แก่ วิธีเลือกซื้อแพะมาขุน การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การบันทึกทะเบียนประวัติแพะ วิธีสังเกตการเป็นสัตว์ของแม่แพะ การทำหญ้าแห้งอัดฟ่อน โรคข้อและสมองอักเสบในแพะ การบริหารจัดการกลุ่ม การใช้อายโรศึกษาตามข้อกำหนดมาตรฐานฟาร์ม วิธีการจัดการสิ่งแวดล้อม และการขออนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์เข้า-ออก ตลาดนัด

อย่างไรก็ดี พบว่าเกษตรกรมีแนวโน้มมีความต้องการส่งเสริมความรู้ด้าน วิธีการให้ยารักษาโรค การสร้างโรงเรือน และโรคที่สำคัญ มากขึ้นตามลำดับ สืบเนื่องจากสถานการณ์การเกิดโรคระบาดสัตว์ในปัจจุบัน มีความรุนแรงและมีความถี่มากขึ้น เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะมีความต้องการส่งเสริมความรู้ในเรื่องของโรคระบาดและการใช้ยารักษาโรคแพะเนื้อ เพื่อที่จะสามารถป้องกันและดูแลรักษาสุขภาพแพะเบื้องต้นลดความเสียหายอันเนื่องมาจากการเจ็บป่วยของแพะเนื้อภายในฟาร์มได้อย่างทันทั่วทั้งส่วนในเรื่องของการสร้างโรงเรือนซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งในการป้องกันโรคระบาด ประกอบกับเป็นต้นทุน

สำคัญในการเลี้ยงแพะ ดังนั้นการรูปแบบคอกแพะ การวางผังฟาร์ม สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการเลี้ยงและการป้องกันโรคแพะเนื้อให้กับเกษตรกรได้

ส่วนความต้องการส่งเสริมในระดับน้อยได้แก่ การจัดการฟาร์ม การจัดทำฟาร์มมาตรฐาน ฟาร์มแพะเนื้อ การจำหน่ายแพะที่ตลาดกลาง และความต้องการส่งเสริมระดับมากไม่พบจากการศึกษาครั้งนี้ รายละเอียดตามตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 ระดับความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกร

ความต้องการส่งเสริมด้านต่างๆ	ความต้องการ (ร้อยละ)			ค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการ	
	มาก	ปานกลาง	น้อย	Mean ± SD	แปลความหมาย
1. พันธุ์แพะเนื้อ				1.73 ± 0.72	ปานกลาง
1.1 วิธีเลือกซื้อแพะแม่พันธุ์	19.37	36.56	44.07	1.75 ± 0.76	ปานกลาง
1.2 วิธีเลือกซื้อแพะพ่อพันธุ์	23.12	44.06	32.82	1.83 ± 0.66	ปานกลาง
1.3 วิธีเลือกซื้อแพะมาขุน	15.66	30.63	46.29	1.62 ± 0.74	น้อย
2. การสร้างคอกแพะ				2.08 ± 0.81	ปานกลาง
2.1 การเลือกทำเลสร้างคอก	37.19	33.75	29.06	2.08 ± 0.81	ปานกลาง
3. การจัดการฟาร์ม				1.52 ± 0.69	น้อย
3.1 การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย	9.36	25.31	65.33	1.44 ± 0.66	น้อย
3.2 การบันทึกทะเบียนประวัติแพะ	14.06	31.25	54.69	1.59 ± 0.72	น้อย
4. วิธีการจัดการและเลี้ยงดูแพะเนื้อระยะต่างๆ				1.83 ± 0.74	ปานกลาง
4.1 การเลี้ยงดูแม่แพะตั้งท้อง	14.38	58.75	26.87	1.88 ± 0.63	ปานกลาง
4.2 การคลอดและการจัดการในการคลอด	30.00	50.00	20.00	2.10 ± 0.70	ปานกลาง
4.3 การเลี้ยงดูแพะแม่พันธุ์	21.25	31.86	46.89	1.74 ± 0.79	ปานกลาง
4.4 การเลี้ยงดูลูกแพะ	21.86	29.69	48.46	1.73 ± 0.80	ปานกลาง
4.5 การเลี้ยงแพะรุ่นหนุ่ม รุ่นสาว	15.00	37.50	47.50	1.68 ± 0.72	ปานกลาง
4.6 การเลี้ยงดูแพะพ่อพันธุ์	27.19	30.94	41.87	1.85 ± 0.82	ปานกลาง

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ความต้องการส่งเสริมด้านต่างๆ	ความต้องการ (ร้อยละ)			ค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการ	
	มาก	ปานกลาง	น้อย	Mean $\pm$ SD	แปลความหมาย
5. การผสมเทียมแพะ				1.76 $\pm$ 0.76	ปานกลาง
5.1 การตั้งท้องและการตรวจท้องแม่แพะ	25.00	31.88	43.12	1.82 $\pm$ 0.81	ปานกลาง
5.2 การใช้ฮอร์โมนเพื่อทำให้แพะเป็นสัตว์พร้อมกัน	24.06	33.44	42.50	1.82 $\pm$ 0.80	ปานกลาง
5.3 วิธีสังเกตการเป็นสัตว์ของแม่แพะ	10.31	42.81	46.88	1.63 $\pm$ 0.66	น้อย
6. อาหารแพะเนื้อ				1.72 $\pm$ 0.73	ปานกลาง
6.1 วิธีผสมอาหารชั้นไว้ใช้เอง	26.25	40.63	33.12	1.93 $\pm$ 0.77	ปานกลาง
6.2 การให้แร่ธาตุแก่แพะ	14.06	42.19	43.75	1.70 $\pm$ 0.70	ปานกลาง
6.3 การทำหญ้าแห้งอัดฟ่อน	12.50	35.00	52.50	1.60 $\pm$ 0.70	น้อย
6.4 วิธีปลูกหญ้าและจัดการแปลงหญ้า	18.75	35.00	46.25	1.73 $\pm$ 0.76	ปานกลาง
6.5 วิธีการทำฟางปรุแต่ง (ฟางหมักยูเรีย)	17.80	34.06	48.14	1.70 $\pm$ 0.75	ปานกลาง
6.6 วิธีการทำก้อนอาหารเสริม (UMMB)	17.80	34.06	48.14	1.70 $\pm$ 0.75	ปานกลาง
7. การเลี้ยงแพะขุน				1.77 $\pm$ 0.77	ปานกลาง
7.1 วิธีการให้อาหารแพะขุน	20.00	30.94	49.06	1.71 $\pm$ 0.78	ปานกลาง
7.2 การเลือกซื้อแพะสำหรับเลี้ยงเป็นแพะขุน	21.88	37.81	40.31	1.82 $\pm$ 0.76	ปานกลาง
8. โรคแพะเนื้อที่สำคัญ				1.94 $\pm$ 0.73	ปานกลาง
8.1 โรคปากและเท้าเปื่อย	28.44	53.75	17.81	2.11 $\pm$ 0.67	ปานกลาง
8.2 โรคพยาธิภายนอก เห็บ เหา ไร ขี้เรื้อน	21.86	27.50	50.64	1.71 $\pm$ 0.80	ปานกลาง

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ความต้องการส่งเสริมด้านต่างๆ	ความต้องการ (ร้อยละ)			ค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการ	
	มาก	ปานกลาง	น้อย	Mean $\pm$ SD	แปลความหมาย
8.3 โรคแห่งติดต่อ (บรูเซลโลซิส)	34.68	47.19	18.13	2.17 $\pm$ 0.71	ปานกลาง
8.4 โรคพยาธิภายใน	28.75	50.00	21.25	2.08 $\pm$ 0.71	ปานกลาง
8.5 โรคท้องอืด	27.50	37.50	35.00	1.91 $\pm$ 0.79	ปานกลาง
8.6 โรคข้อและสมองอักเสบในแพะ	12.19	40.94	46.87	1.65 $\pm$ 0.69	น้อย
9. วิธีการให้ยารักษาโรค				2.14 $\pm$ 0.69	ปานกลาง
9.1 การเลือกให้ยารักษาโรคสำหรับสัตว์	31.56	52.81	15.63	2.16 $\pm$ 0.67	ปานกลาง
9.2 การใช้สมุนไพรรักษาโรคสัตว์	31.25	49.38	19.37	2.12 $\pm$ 0.70	ปานกลาง
10. กองทุนยาสัตว์ประจำกลุ่ม หรือหมู่บ้าน				1.81 $\pm$ 0.79	ปานกลาง
10.1 วิธีจัดการกองทุนยาสัตว์	23.44	34.06	42.50	1.81 $\pm$ 0.79	ปานกลาง
11. การจัดตั้งกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ				1.82 $\pm$ 0.70	ปานกลาง
11.1 วิธีการจัดตั้งกลุ่ม	32.5	50.31	17.19	2.15 $\pm$ 0.69	ปานกลาง
11.2 การบริหารและการจัดการกลุ่ม	12.19	37.19	50.63	1.62 $\pm$ 0.69	น้อย
11.3 บทบาท และหน้าที่ของสมาชิก	15.63	37.81	46.56	1.69 $\pm$ 0.73	ปานกลาง
12. การจัดทำมาตรฐานฟาร์มแพะเนื้อ				1.59 $\pm$ 0.71	น้อย
12.1 ลักษณะของมาตรฐานฟาร์ม	18.44	30.94	50.62	1.68 $\pm$ 0.77	ปานกลาง
12.2 การใช้ยาสัตว์ตามข้อกำหนดมาตรฐานฟาร์ม	12.81	31.56	55.63	1.57 $\pm$ 0.71	น้อย
12.3 วิธีการจัดการสิ่งแวดล้อมฟาร์ม	8.44	34.69	56.87	1.51 $\pm$ 0.65	น้อย
13. การจำหน่ายแพะที่ตลาดกลาง				1.60 $\pm$ 0.63	น้อย
13.1 การขออนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์เข้า-ออก ตลาดนัด	7.81	44.06	48.13	1.60 $\pm$ 0.63	น้อย
14. โรงฆ่าสัตว์				1.71 $\pm$ 0.77	ปานกลาง
14.1 การฆ่าสัตว์โดยวิธีมาตรฐานสากล	19.69	32.19	48.12	1.71 $\pm$ 0.77	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย				1.80 $\pm$ 0.73	ปานกลาง

บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

ผลการศึกษา สภาพการเลี้ยง วิธีการตลาด และความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง ในกลุ่มประชากรตัวอย่าง 320 รายสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ด้านข้อมูลพื้นฐานสภาพเศรษฐกิจและสังคมบางประการของเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุงร้อยละ 76.87 เป็นเพศชาย ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 41-55 ปี นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 65.00 ศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 41.25 และ 31.56 ตามลำดับ สถานภาพสมรส ร้อยละ 87.50 สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.03 (พิสัย 1-8) และร้อยละ 93.43 ไม่มีตำแหน่งทางสังคม

ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรใช้แรงงานในครอบครัวพลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเลี้ยงแพะเฉลี่ย 1.85 คน (พิสัย 1-3 คน) และส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.37 ประกอบอาชีพหลักทำสวนมากที่สุด รองลงมาคือ เลี้ยงสัตว์ รับราชการ บริษัทเอกชน และค้าขาย ร้อยละ 4.69 3.44 2.81 และ 1.88 ตามลำดับ เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะจังหวัดพัทลุงมีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรของตนเอง ร้อยละ 99.06 โดยจำนวนพื้นที่ถือครอง เฉลี่ย 7.16 ไร่ (พิสัย 1-57 ไร่) และมีพื้นที่สำหรับใช้เลี้ยงแพะเฉลี่ย 3.31 ไร่ (พิสัย 1-30 ไร่) จำนวนพื้นที่เกษตรกรใช้ปลูกหญ้าเพียงร้อยละ 31.56 โดยปลูกเฉลี่ยเพียง 0.78 ไร่ (พิสัย 0.5-11 ไร่) นอกจากนี้ ร้อยละ 10.32 ของเกษตรกรมีการเช่าที่ดินเพื่อใช้เลี้ยงแพะเฉลี่ย 0.36 ไร่ (พิสัย 0.5-13 ไร่) ส่วนจำนวนแพะเนื้อที่เกษตรกรเลี้ยงมีจำนวนเฉลี่ย 22.19 ตัว (พิสัย 6-186 ตัว) ส่วนประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะเฉลี่ยมากกว่า 12.83 ปี (พิสัย 0.5-40 ปี) และเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 74.06 ใช้เงินทุนของตนเองในการเลี้ยงแพะ โดยใช้ทุนเฉลี่ย 25,821.88 บาท (พิสัย 12,000-350,000 บาท)

2. ข้อมูลสภาพการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพการเลี้ยงและการให้อาหารแพะเนื้อ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 47.81 เลี้ยงแพะเนื้อลูกผสมพันธุ์พื้นเมืองมากที่สุด รองลงมาร้อยละ 27.50 เลี้ยงแพะเนื้อลูกผสมพันธุ์บอร์ร้อยละ 15.94 เลี้ยงแพะเนื้อลูกผสมพันธุ์ลูกผสมพันธุ์แองโกลนูเบียน ตามลำดับ และเกษตรกรทั้งหมดมีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงแพะเนื้อเพื่อการจำหน่ายมากที่สุด รองลงมาเลี้ยงเพื่อประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ใช้มูลเป็นปุ๋ย ร้อยละ 49.46 26.59 และ 17.31 ตามลำดับ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 69.95 มีรูปแบบการเลี้ยงแบบกึ่งยืนโรงกึ่งปล่อย ในส่วนของแหล่งอาหารหยาบที่ใช้เลี้ยงแพะในฤดูฝนของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุงร้อยละ 51.56 ได้จากพื้นที่ส่วนตัวหรือไร่นาของตนเอง ร้อยละ 28.77 จากแปลงปลูกหญ้าของตนเอง ส่วนในฤดูแล้งร้อยละ 48.36 อาหารหยาบจะได้จากที่ส่วนตัวหรือไร่นาของตนเอง รองลงมาร้อยละ 21.73 และพบว่ามีการสำรองเสบียงสัตว์ไว้ใช้เลี้ยงแพะในฤดูแล้งเพียงร้อยละ 35.62 โดยร้อยละ 28.44 มีการสะสมฟางข้าว และร้อยละ 7.18 สะสมเสบียง

ในรูปของ หล้าหมัก เกษตรกรร้อยละ 55.00 ไม่เคยให้อาหารชั้นหรืออาหารผสมเลี้ยงแพะ โดยร้อยละ 21.56 ให้อาหารชั้นเป็นบางครั้ง และร้อยละ 23.44 ให้ตลอดปี แหล่งที่มาของอาหารชั้น พบว่า ร้อยละ 38.13 ได้จากการผสมเองโดยใช้วัตถุดิบที่หาได้ในพื้นที่ และร้อยละ 10.00 ได้มาจากการซื้ออาหารสำเร็จรูป ส่วนการให้แร่ธาตุวิตามินเสริมแก่แพะ พบว่า มีการให้แร่ธาตุเสริม ร้อยละ 65.31 โดยร้อยละ 40.62 ให้แร่ธาตุเป็นบางครั้ง และร้อยละ 24.68 ให้ตลอดปี สำหรับการเลี้ยงแพะขุนเกษตรกร พบว่า ร้อยละ 77.19 ไม่เคยขุนแพะเลย มีเพียงร้อยละ 22.81 เท่านั้นที่เคยเลี้ยง และแพะที่เลี้ยงขุนร้อยละ 20.62 ได้จากแพะในฝูงของตนเองร้อยละ 2.19 ได้จากการซื้อแพะเพศผู้มาขุน

ตอนที่ 2 ข้อมูลการผสมพันธุ์ และการดูแลสุขภาพแพะเนื้อ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 90.00 มีพ่อพันธุ์ ส่วนการผสมพันธุ์ พบว่า ร้อยละ 98.75 ใช้พ่อพันธุ์ในการผสม ร้อยละ 1.25 ใช้วิธีผสมเทียม เนื่องจากรูปแบบการเลี้ยงส่วนมากเป็นแบบปล่อยให้พ่อพันธุ์คุมฝูง แพะจะผสมพันธุ์ตามธรรมชาติ ซึ่งเกษตรกรไม่ต้องคอยสังเกตการณ์การเป็นสัดของแม่พันธุ์ นอกจากนี้เกษตรกรที่ไม่มีพ่อพันธุ์ แต่อยู่บริเวณใกล้เคียงกันสามารถยืมพ่อพันธุ์จากเกษตรกรที่เลี้ยงพ่อพันธุ์มาผสมกับแม่พันธุ์ของตนเอง ส่วนในรอบปีที่ผ่านมา พบว่า ร้อยละ 97.50 มีลูกแพะเกิด มีเพียงร้อยละ 2.50 ไม่มีลูกเกิด การเจ็บป่วยของแพะในรอบปีที่ผ่านมา พบว่า ร้อยละ 4.38 แพะไม่เคยเจ็บป่วย แต่ร้อยละ 95.62 เคยเจ็บป่วย การตายของแพะในรอบปีที่ผ่านมาพบว่าร้อยละ 63.75 ไม่มีการตาย และร้อยละ 36.25 ที่แพะตาย สาเหตุการตายร้อยละ 15.00 ตายเพราะโรคพยาธิ เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมเลี้ยงแพะแบบปล่อยทะเล็มตามธรรมชาติ และไม่มีโปรแกรมการถ่ายพยาธิที่สม่ำเสมอ ส่วนที่เหลือโรคท้องอืด โรคปอดบวม โรคท้องร่วงท้องเสีย ร้อยละ 8.43 5.00 3.75 กรณีแพะเจ็บป่วยหรือมีปัญหาด้านสุขภาพ พบว่า ร้อยละ 71.25 ปรึกษากับเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ ร้อยละ 27.81 ปรึกษากับอาสาปศุสัตว์ในหมู่บ้าน ร้อยละ 0.94 ปรึกษากับร้านขายยาสัตว์ ส่วนการรักษาพยาบาลเมื่อแพะเจ็บป่วย พบว่า ร้อยละ 40.00 เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์เป็นผู้รักษาพยาบาล รองลงมาร้อยละ 36.56 อาสาปศุสัตว์เป็นผู้รักษาพยาบาล และร้อยละ 23.44 รักษาพยาบาลด้วยตนเอง

ตอนที่ 3 ข้อมูลการได้รับบริการและส่งเสริมการเลี้ยงแพะ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการให้บริการและส่งเสริมการเลี้ยงแพะจาก กรมปศุสัตว์ ร้อยละ 72.50 และกว่า ร้อยละ 94.69 เคยได้รับการเยี่ยมเยียนจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ โดยเฉพาะการใช้บริการด้านสุขภาพของแพะเนื้อ ได้แก่ การฉีดวัคซีนปากและเท้าเปื่อย ถ่ายพยาธิภายใน และแร่ธาตุ ร้อยละ 25.83 21.38 และ 18.16 ตามลำดับ ทั้งในการให้คำปรึกษาและการรักษาพยาบาล ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จะเป็นผู้ช่วยเหลือเกษตรกร แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ในพื้นที่ที่มีความเอาใจใส่ต่อหน้าที่และเป็นที่ยอมรับแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นไปตามภารกิจของกรมปศุสัตว์ ส่วนในด้านการมีส่วนร่วมสนับสนุนหน่วยงานกรมปศุสัตว์ของเกษตรกร ร้อยละ 90 ไม่มีส่วนร่วม และมีเพียง ร้อยละ 2.82 เท่านั้นที่เคยได้รับการสนับสนุนพันธุ์แพะจากทางราชการ โดยได้รับจากโครงการในพระราชดำริ เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีการจดบันทึกรายรับรายจ่ายในการเลี้ยงสัตว์ถึงร้อยละ 80.31 เกษตรกรร้อยละ 78.75 เคยได้รับการฝึกอบรมเรื่องการเลี้ยงแพะ โดยเฉลี่ย 1.23 ครั้ง (พิสัย 0-4 ครั้ง) เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการเลี้ยงแพะ จากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ร้อยละ 38.96 รองลงมาคืออาสาปศุสัตว์และเพื่อนเกษตรกรด้วยกันร้อยละ 29.76 และ 12.48 ตามลำดับ

3. การตลาดและวิถีตลาด เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในจังหวัดพัทลุงส่วนใหญ่จำหน่ายแพะเนื้อภายในจังหวัด ร้อยละ 55.06 และใช้วิธีการซังน้ำหนักในการจำหน่าย และส่วนใหญ่จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง ร้อยละ 35.60 มีเพียงบางส่วนที่จำหน่ายแพะเนื้อแก่ผู้บริโภคโดยตรงและจำหน่ายผ่านกลุ่มเครือข่าย โดยมีการจำหน่ายไปต่างจังหวัด ร้อยละ 9.34 โดยส่วนใหญ่เกษตรกรจำหน่ายแพะในช่วงน้ำหนักไม่เกิน 20 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 168.56 บาท และจำหน่ายแพะเนื้อที่น้ำหนัก 21-60 กิโลกรัม โดยจำหน่ายที่ราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 128.84 บาท ส่วนแม่แพะปลดจำหน่ายในราคาเฉลี่ย กิโลกรัมละ 78.76 บาท

4. ระดับของปัญหาโดยจำแนกตามปัญหาด้านต่างๆในการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง พบว่า เกษตรกรมีปัญหาเฉลี่ยระดับน้อย ($\bar{x}=1.80$) แต่มีปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนพ่อแพะพันธุ์ดีในระดับมาก เนื่องจากแพะเป็นสัตว์ที่ขยายพันธุ์ได้เร็ว เกษตรกรต้องเปลี่ยนพ่อพันธุ์เพื่อหลีกเลี่ยงการผสมพันธุ์ภายในฝูงแบบเลือดชิด อีกทั้งยังต้องการยกระดับและปรับปรุงพันธุ์แพะให้เป็นที่ต้องการของตลาด ตลอดจนความนิยมในการจำหน่ายแพะขนาดเล็กทำให้สูญเสียโอกาสในการคัดเลือกพ่อพันธุ์ที่มีลักษณะดีไว้ทดแทน อีกทั้งในพื้นที่จังหวัดพัทลุงไม่มีหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ที่เป็นแหล่งผลิตพันธุ์สัตว์ชั้นดีหรือเครือข่ายสัตว์พันธุ์ดีด้านแพะ ประกอบกับราคาพ่อพันธุ์แพะของเอกชนในปัจจุบันราคาค่อนข้างสูง จึงเป็นสาเหตุของการขาดพ่อพันธุ์แพะพันธุ์ดี นอกจากนี้มีปัญหาในระดับน้อย ได้แก่ ไม่มีการปลูกหญ้า ขาดการเก็บสะสมเสบียงสัตว์ ขาดแคลนเจ้าหน้าที่ผสมเทียมแพะ ขาดความรู้การป้องกันโรค ขาดการฉีดวัคซีนป้องกันโรค ขาดตลาดกลาง ขาดการรวมกลุ่มเกษตรกรเจ้าหน้าที่ส่งเสริมขาดทักษะประสบการณ์ และเกษตรกรไม่มีปัญหา ในการไม่มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย แม่แพะผสมติดยาก การขาดพื้นที่เลี้ยงสัตว์สาธารณะ ขาดแคลนน้ำใช้เลี้ยงแพะ ขาดแคลนแรงงาน ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์ แม่แพะแสดงอาการเป็นสัดไม่ชัดเจน ถูกกดราคาขาย การบริการและการส่งเสริมไม่ทั่วถึง

5. ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกรในจังหวัดพัทลุง ส่วนใหญ่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=1.80$) โดยความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อในระดับปานกลาง ได้แก่ วิธีการเลือกซื้อแม่พันธุ์ และวิธีการเลือกซื้อแพะพ่อพันธุ์ การสร้างคอกแพะ การเลี้ยงดูแม่แพะตั้งท้อง การคลอดและการจัดการในการคลอด การเลี้ยงดูแม่พันธุ์ การเลี้ยงดูลูกแพะ การเลี้ยงแพะรุ่นหนุ่ม รุ่นสาว การเลี้ยงดูแพะพ่อพันธุ์ การตั้งท้องและการตรวจท้องแม่แพะ การใช้ฮอร์โมนเพื่อให้แพะเป็นสัดพร้อมกัน วิธีการผสมอาหารข้นไว้ใช้เอง การให้แร่ธาตุแก่แพะ วิธีปลูกหญ้าและการจัดการแปลงหญ้า วิธีการทำฟางปรุงแต่ง (ฟางหมักยูเรีย) วิธีการทำอาหารเสริม (UMMB) วิธีการให้อาหารแพะขุน การเลือกซื้อแพะสำหรับเลี้ยงเป็นแพะขุน โรคปากและเท้าเปื่อย โรคพยาธิภายนอก โรคแท้งติดต่อ โรคพยาธิภายใน โรคท้องอืด การเลือกใช้อายรักษาโรคสำหรับสัตว์ การใช้สมุนไพรรักษาโรคสัตว์ วิธีการจัดการกองทุนสัตว์ วิธีการจัดตั้งกลุ่ม บทบาทและหน้าที่ของสมาชิก ลักษณะของมาตรฐานฟาร์ม และการฆ่าสัตว์โดยวิธีมาตรฐานสากล ส่วนความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อในระดับน้อย ได้แก่ วิธีเลือกซื้อแพะมาขุน การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การบันทึกทะเบียนประวัติแพะ วิธีสังเกตการเป็นสัดของแม่แพะ การทำหญ้าแห้งอัดฟ่อน โรคข้อและสมองอักเสบในแพะ การบริหารจัดการกลุ่ม การใช้ยาสัตว์ตามข้อกำหนดมาตรฐานฟาร์ม วิธีการจัดการสิ่งแวดล้อม และการขออนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์เข้า-ออก ตลาดนัด

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

เนื่องจากคณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาและความต้องการของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุงทุกประเด็นของการวิจัย เพื่อให้การเลี้ยงแพะเนื้อของจังหวัดมีการพัฒนาและเกษตรกรสามารถประกอบอาชีพแพะเนื้อโดยที่สามารถพึ่งพาตนเองในอนาคตได้ จึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการผลิตแพะเนื้อ : จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อจังหวัดพัทลุงมีพ่อพันธุ์แพะไม่เพียงพอ โดยมีเกษตรกรถึงร้อยละ 10 ที่ไม่มีพ่อพันธุ์แพะในฟาร์ม ดังนั้น ควรเพิ่มงานในการสร้างเครือข่ายสัตว์พันธุ์ดี ตลอดจนส่งเสริมเทคโนโลยีด้านการผสมเทียม การถ่ายฝากตัวอ่อนให้กับฟาร์มเครือข่ายสัตว์พันธุ์ดี เพื่อเพิ่มปริมาณพ่อพันธุ์แพะพันธุ์ดีให้กับเกษตรกรเครือข่ายให้ครอบคลุมพื้นที่ จะช่วยให้มีแพะพันธุ์ดีในพื้นที่เพิ่มขึ้น ลดการเคลื่อนย้ายแพะพ่อ-แม่พันธุ์มาจากต่างพื้นที่ ส่งผลให้ราคาแพะพันธุ์ดีถูกลง เกษตรกรสามารถเข้าถึงการให้บริการจากภาครัฐง่ายขึ้น ตลอดจนประสานงานผ่านปศุสัตว์จังหวัดไปยังศูนย์บำรุงพันธุ์สัตว์และศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพสุราษฎร์ธานีเพื่อลงพื้นที่แก้ปัญหา

2. ด้านอาหารแพะเนื้อ : จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีพื้นที่การปลูกพืชอาหารเฉลี่ยเพียง 0.78 ไร่ มีแนวโน้มว่าจะไม่เพียงพอต่อปริมาณแพะเฉลี่ย 22.19 ตัว หากมีการจัดการแปลงหญ้าไม่ดี ดังนั้น ควรส่งเสริมและปรับปรุงแปลงพืชอาหารสัตว์ให้มีคุณภาพดี เหมาะสมต่อสภาพดินและการจัดการของเกษตรกร เพิ่มการผลิตหญ้าหมัก สร้างเสปียงสัตว์รายฟาร์ม เสปียงสัตว์ประจำตำบล นำวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มีในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ เช่น ฟาง ทางใบปาล์ม น้ำมัน เป็นต้น ปรับปรุงคุณภาพฟางและทางปาล์มให้มีความน่ากินและเพิ่มคุณค่าทางโภชนา และส่งเสริมใช้ UMMB เสริมในฤดูแล้ง ช่วยให้โคนมีการเจริญเติบโตต่อเนื่อง ไม่ขาดแคลนอาหารหยาบและสามารถลดต้นทุนการเลี้ยงแพะ และ/หรือการนำใช้เทคโนโลยี TMR มาใช้กับกลุ่มเกษตรกร

3. ด้านการจัดการฟาร์ม : ควรเพิ่มการจัดการฝึกอบรมการเลี้ยงแพะเนื้อแบบกลุ่มเครือข่ายในพื้นที่ เน้นวิชาการเลี้ยงดูแพะเนื้อแต่ละระยะ อาหารและการให้อาหารแพะเนื้อ การจัดการโรงเรือนและระบบมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีสำหรับฟาร์ม (GAP) หรือการมีระบบการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (GFM) เพื่อป้องกันโรคที่เกี่ยวข้องกับแพะเนื้อ และการทำบันทึกข้อมูลประจำฟาร์ม รวมทั้งมีการติดตามผลการอบรมเป็นระยะ และ/หรือ พัฒนาเกษตรกรต้นแบบด้านการเลี้ยงแพะ โดยเป็นเกษตรกรที่มีทักษะ ความรู้และประสบการณ์ในแต่ละกลุ่ม จะช่วยแก้ปัญหาสุขภาพแพะที่เกิดจากการจัดการฟาร์มที่ไม่ถูกต้องได้

4. ด้านโรคและสุขภาพ : ควรเน้นให้เกษตรกรสร้างระบบการป้องกันโรคมกกว่าการรักษา/ใช้ยา จัดทำคู่มือป้องกัน/แผนปฏิบัติตามขั้นตอนเมื่อเกิดโรค และวิธีการรักษาโรค ให้แก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกร เพื่อลดความเสี่ยง อุบัติของโรคในพื้นที่ ลดการเจ็บป่วยของแพะเนื้อ

5. ด้านการตลาด : ควรส่งเสริมการรวมกลุ่มเครือข่ายผู้เลี้ยงแพะเนื้อทั้งในจังหวัดเพื่อกลุ่มสามารถสร้างอำนาจต่อรองราคาอย่างยุติธรรมทั้งผู้ขายและผู้ซื้อในพื้นที่ การหาตลาดแพะเนื้อแหล่งใหม่ ตลอดจนการเตรียมแผนการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากแพะเนื้อและการสร้างโครงสร้างพื้นฐานรองรับการเติบโต เช่น โรงฆ่าแพะ และ ตลาดกลาง เป็นต้น

6. ด้านการส่งเสริม : ส่งเสริมและอบรมการให้ความรู้เลี้ยงแพะเนื้อ โดยเฉพาะเรื่องโรคและการดูแลสุขภาพสัตว์เบื้องต้น ให้ตรงตามความต้องการของเกษตรกร มุ่งให้เกษตรกรเข้มแข็งทั้งระบบกลุ่มและรายฟาร์ม โดยประสานงานและบูรณาการงานร่วมกับหน่วยงานภายในกรมปศุสัตว์และหน่วยงานภายนอก สร้างฟาร์มเครือข่ายสัตว์พันธุ์ดี เป็นแหล่งกระจายพ่อพันธุ์แพะพันธุ์ดี และศูนย์เรียนรู้การเลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัด ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรด้านปศุสัตว์ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ช่วยให้ประสิทธิภาพของเกษตรกรและเจ้าหน้าที่สูงขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัย กราบขอบคุณ คณะอนุกรรมการวิชาการปศุสัตว์เขต 8 ด้านผลิตสัตว์ และ คณะกรรมการวิชาการกรมปศุสัตว์ ที่กรุณาให้แนวทางในหลักการเขียนโครงการวิจัย การตรวจทาน แก้ไข ให้คำแนะนำ และข้อเสนอแนะในการวิจัยมาโดยตลอด จนเอกสารวิชาการฉบับนี้สำเร็จลุล่วง ด้วยดี และขอขอบคุณนายณรงค์ สุทธิสังข์ ปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง และนายสมศักดิ์ จิตติวิสุทธิวงศ์ นายสัตวแพทย์ชำนาญการพิเศษ รักษาราชการแทนปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง ที่ส่งเสริม สนับสนุน ในการดำเนินโครงการวิจัยและอำนวยความสะดวกในทุกด้านตลอดระยะเวลาทำงานวิจัย ขอขอบคุณท่าน ปศุสัตว์อำเภอ ฟัน้องข้าราชการ พนักงานราชการ เจ้าหน้าที่อาสาปศุสัตว์ทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยเหลือ ในการเก็บข้อมูลและเป็นกำลังใจเสมอมา และที่สำคัญที่สุด ขอขอบคุณเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ จนทำให้งานวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายแนวทาง คณะผู้วิจัยจึงหวังว่าเอกสารวิชาการฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่องานด้านปศุสัตว์และผู้เกี่ยวข้องด้าน ปศุสัตว์ในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดพัทลุง

นายสันติ ชิตชลธาร
ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมปศุสัตว์. 2561. ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ 2561-2565 กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ ออนไลน์
https://dld.go.th/th/images/stories/about_us/organization_chart/2561/strategy_2561_2565.pdf. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2562
- กรมปศุสัตว์. 2562. สถิติและข้อมูลด้านปศุสัตว์ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ออนไลน์
<https://ict.dld.go.th/webnew/index.php/th/service-ict/report/247-report-thailand-livestock>. สืบค้นเมื่อ 10 พฤศจิกายน 2562.
- กรมปศุสัตว์. 2563. สถานการณ์แพะปี 2563 กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาสัตว์เล็ก กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์.
- จันทนา บุญศิริ และ วาณี ศิลประสารทเอก. 2548. การศึกษาสภาพการเลี้ยงแพะและวิธีการตลาดแพะเนื้อในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ วารสารสำนักสุขศาสตร์และสุขอนามัยที่ 5 ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 กุมภาพันธ์- พฤษภาคม 2549. 27-42 หน้า.
- ชุตตา แก้วละเอียด. 2558. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ เรื่องการพัฒนาการตลาดแพะเนื้อเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในจังหวัดสงขลา. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, จังหวัดสงขลา.
- ธนจิตต์ ฮันตระกูล และ สุพร คงเกต. 2551. ปัจจัยของระบบการเลี้ยงแพะที่มีผลกระทบต่อการค้าจำหน่าย. รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปี 2550. ศูนย์วิจัยและถ่ายทอดเทคโนโลยีนครศรีธรรมราช.
- บุญส่ง รัตนพร และ สิริพงษ์ สิริรักษ์. 2555. สภาพการเลี้ยงและวิธีการตลาดแพะเนื้อของเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีงบประมาณ 2555. สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช.
- ประภัสสร เตชะประเสริฐวิทยา อนงค์นุช เทียนทอง และ กิตติ กุบแก้ว. 2554. ความต้องการรับบริการส่งเสริมของเกษตรกรกลุ่มสวัสดิการเลี้ยงกระบือในพื้นที่ปศุสัตว์เขต 4. รายงานการวิจัยภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, จังหวัดขอนแก่น. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2561. หลักการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร เอกสารโสตทัศนชุดวิชา 91109 สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์.
- ยรรยง บุญรัตน์ เฉลิมศักดิ์ รัตน์ะ สมศักดิ์ นवलสม ภมรินทร์ โชคสุทินสกุล และกฤษณพร แพกุล. 2556. ปัจจัยที่มีผลต่อความยั่งยืนการเลี้ยงแพะของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มเกษตรกรในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน.สำนักงานปศุสัตว์เขต 8 กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- วชิรวิทย์ พิววงศ์ ศุภลักษณ์ ฮาริสัน อัครวิน สายเชื้อ. 2559. การศึกษาระบบการจัดการอาหาร ต้นทุน และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดชัยนาท. สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- วรทัศน์ อินทร์คัมพร. 2546. หลักการส่งเสริมการเกษตร การส่งเสริมการเกษตรการพัฒนาชนบทภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วารุณี พานิชผล ฉายแสง ไผ่แก้ว สมคิด พรหมมา โสภณ ชินเวโรจน์ จันทกานต์ อรรถนันท์ วิโรจน์ ฤทธิ์ฤทัย และวรรณ อ่างทอง. 2547. มาตรฐานพืชอาหารสัตว์แห่งชาติ กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

- วิภาวี ศรีเจริญ ญัฐชัย จุติอมรเลิศ ญัฐพร จัยจุลเจิม และ ทวีศิลป์ จินต้วง. 2563. สภาพการเลี้ยงและ ความต้องการเลี้ยงแพะเชิงธุรกิจของเกษตรกรในเครือข่ายศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สุ ราษฎร์ธานี.สำนักงานปศุสัตว์เขต 8 กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สมคิด ทักษิณาวิสุทธิ์. 2543. หลักการตลาดสินค้าเกษตร. คณะเกษตรศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุนน โพธิ์จันทร์. 2556. อาหารและการให้อาหารแพะ เอกสารประกอบการบรรยายในงานแพะ แห่งชาติ ครั้งที่ 10 ระหว่างวันที่ 11-13 มิถุนายน 2556.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2546. ระเบียบการวิจัยทางสังคมศาสตร์.พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : บริษัทเฟื่องฟ้า ปรีนติ้ง, กรุงเทพฯ. 525 หน้า.
- สุวิทย์ อโนทัยสินทวี ชัชวาล วิริยะสมบัติ ทะนงชัย ชัชวาล ภิกพ เกิดเมฆ. 2544. การเลี้ยงแพะ กลุ่ม เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักพัฒนาการปศุสัตว์และถ่ายทอดเทคโนโลยี กรมปศุสัตว์, กรุงเทพฯ. หน้า 15-16.
- สำนักงานจังหวัดพัทลุง. 2560. แผนพัฒนาจังหวัด 4 ปี พ.ศ. 2561-2564 กลุ่มงานยุทธศาสตร์และ ข้อมูลเพื่อพัฒนาจังหวัดพัทลุง, จังหวัดพัทลุง. หน้า1-4 .
- สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง. 2563. ข้อมูลผลิตภัณฑ์มูลรวมด้านปศุสัตว์จังหวัดพัทลุง กลุ่มยุทธศาสตร์และสารสนเทศการปศุสัตว์, จังหวัดพัทลุง.
- Taro Yamane. 1973. Statistics: An Introductory Analysis.3rdEd. New York. Harper and Row Publications.

2. อาชีพหลัก
 ทำนา   ทำไร่   ทำสวน   รับราชการ
 เลี้ยงสัตว์   ค้าขาย   บริษัทเอกชน   อื่นๆ ระบุ.....
3. พื้นที่ถือครองทางการเกษตร (ไร่/คร้วเรือน)
 ไม่มีพื้นที่ถือครอง   มีพื้นที่ถือครอง ..... ไร่
4. พื้นที่ใช้ในการเลี้ยงแพะ (ไร่/คร้วเรือน)
 ไม่มีพื้นที่   มีพื้นที่ .....ไร่
5. พื้นที่ใช้ปลูกหญ้า (ไร่/คร้วเรือน)
 ไม่มีพื้นที่   มีพื้นที่ .....ไร่
6. การเช่าที่ดินเพื่อใช้ในการเลี้ยงแพะ (ไร่/คร้วเรือน)
 ไม่ได้เช่า   ได้เช่า จำนวนที่ดินที่เช่า.....ไร่
7. จำนวนแพะเนื้อที่เกษตรกรเลี้ยง.....ตัว
8. ประสบการณ์ในการเลี้ยงแพะเนื้อ ..... ปี
9. แหล่งเงินทุนในการเลี้ยงแพะ
 เงินทุนของตัวเอง   เงินกู้ในระบบ   เงินกู้นอกระบบ
 เงินทุนกู้ยืมในระบบ ได้แก่
- 9.1 เงินทุนกู้จาก ธ.ก.ส. (บาท/คร้วเรือน)
 ไม่ได้กู้   กู้ ..... บาท
- 9.2 เงินทุนกู้จากธนาคารพาณิชย์ (บาท/คร้วเรือน)
 ไม่ได้กู้ (กู้ ..... บาท
- 9.3 เงินทุนกู้จากกองทุนหมู่บ้าน 1 ล้านบาท (บาท/คร้วเรือน)
 ไม่ได้กู้ (กู้ ..... บาท
10. เงินทุนในการเลี้ยงแพะเนื้อ.....บาท

ส่วนที่ 2 ข้อมูลของสภาพการเลี้ยงแพะของเกษตรกร

ตอนที่ 1 สภาพการเลี้ยงและการให้อาหารแพะ

1. พันธุ์แพะที่เลี้ยงมากที่สุด
 ลูกผสมแองโกลนูเบียน – พันเมือง   พันธุ์พื้นเมือง
 ลูกผสมบอร์- แองโกลนูเบียน   แองโกลนูเบียน
 ลูกผสมบอร์- ซาแนน   บอร์
 ลูกผสมบอร์- พันเมือง   ซาแนน
 อื่นๆ.....(ระบุสายพันธุ์)
2. สาเหตุที่เลี้ยงแพะเนื้อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 เพื่อจำหน่าย   ใช้มูลเป็นปุ๋ย
 เป็นการออม   เป็นมรดกตกทอด
 อื่นๆ.....
3. รูปแบบในการเลี้ยงแพะ
 ปล่อยแพะเล็ม   ยืนโรง
 กิ่งยืนโรงกิ่งปล่อยแพะเล็ม

4. แหล่งอาหารหยาบในฤดูฝน
 ที่ส่วนตัวหรือไร่นาของตนเอง ที่สาธารณะประโยชน์
 แปลงปลูกหญ้าของตนเอง ตามไร่นาของคนอื่น
5. แหล่งอาหารหยาบในฤดูแล้ง
 ที่ส่วนตัวหรือไร่นาของตนเอง ที่สาธารณะประโยชน์
 แปลงปลูกหญ้าของตนเอง ตามไร่นาของคนอื่น
6. การสำรองเสบียงสัตว์ไว้ใช้เลี้ยงแพะในฤดูแล้ง
 สะสม ไม่สะสม
 หญ้าหมัก หญ้าแห้ง
 ฟางข้าว อื่นๆ.....
7. การให้อาหารชั้น หรืออาหารผสมเลี้ยงแพะ
 ไม่เคยให้ เคยให้
 วิธีให้อาหารชั้น ให้เป็นบางครั้ง ให้ตลอดปี
 อาหารชั้นได้จาก ซื้ออาหารชั้นสำเร็จรูป ผสมเองโดยใช้วัสดุที่หาได้
8. การให้แร่ธาตุ วิตามินเสริมแก่แพะ
 ไม่เคยให้ เคยให้
 วิธีให้แร่ธาตุ ให้เป็นบางครั้ง ให้ตลอดปี
9. เคยเลี้ยงแพะขุนของเกษตรกร
 ไม่เคยเลี้ยง เคยเลี้ยง
 วิธีหามาขุน ซื้อแพะมาขุน แพะในฝูงของตนเอง

ตอนที่ 2 การผสมพันธุ์และการดูแลสุขภาพแพะเนื้อ

1. การมีพ่อพันธุ์แพะเนื้อของเกษตรกร
 ไม่มีพ่อพันธุ์ มีพ่อพันธุ์
2. วิธีการผสมพันธุ์แพะ
 ผสมเทียม ใช้แพะพ่อพันธุ์
3. ลูกแพะที่เกิดในรอบปี
 ไม่มีลูกเกิด มีลูกแพะเกิด
4. การเจ็บป่วยของแพะในรอบปี
 ไม่เคยเจ็บป่วย เคยเจ็บป่วย
5. การตายของแพะในรอบปี
 ไม่มีการตาย มีการตาย
- สาเหตุการตายของแพะ
 แม่แพะไม่มีน้ำนมหลังคลอด
 ท้องร่วงหรือท้องเสีย
 แม่แพะตกเลือดหลังคลอดหรือแท้งลูก
 ท้องอืด

- ( ) ปอดบวม
 ( ) พยาธิภายใน
 ( ) อื่นๆ(ระบุ).....

6. เมื่อพะเจ็บป่วยหรือมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ ปรึกษากับ
 ( ) เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ ( ) อาสาปศุสัตว์ (อ.ส.ป.) ในหมู่บ้าน
 ( ) ร้านขายยาสัตว์ ( ) สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล
7. เมื่อพะเจ็บป่วย บุคคลที่รักษาพยาบาลให้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ( ) เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ ( ) อาสาปศุสัตว์ (อ.ส.ป.) ( ) รักษาเอง

ตอนที่ 3 การได้รับบริการและส่งเสริมการเลี้ยงพะเนื้อ

1. หน่วยงานที่ให้บริการ ส่งเสริมการเลี้ยงพะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ( ) กรมปศุสัตว์ ( ) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อบต./อบจ./เทศบาล)
 ( ) เอกชน ( ) สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อการเกษตร (ส.ป.ก.)
 ( ) กรมส่งเสริมการเกษตร ( ) อื่นๆ (กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงโคในหมู่บ้าน)
 ( ) ไม่เคยได้รับบริการจากหน่วยงานใดๆ
2. การเคยได้รับการเยี่ยมเยียนจากเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์
 ( ) ไม่เคย ( ) เคย
3. การใช้บริการด้านสุขภาพโคจากหน่วยงานของกรมปศุสัตว์
 ( ) ไม่เคย ( ) เคย

ชนิดที่ได้รับบริการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) ฉีดวัคซีนปากและเท้าเปื่อย
 ( ) เก็บตัวอย่างเลือดตรวจโรค บลูเซลโลซิส
 ( ) ยาถ่ายพยาธิภายใน
 ( ) ยากำจัดพยาธิภายนอก
 ( ) แร่ธาตุก้อน
 ( ) เอกสารคำแนะนำ
4. การมีส่วนร่วมสนับสนุนหน่วยงานกรมปศุสัตว์ของเกษตรกร
 ( ) ไม่มีส่วนร่วม ( ) เป็นอาสาปศุสัตว์
 ( ) ฟาร์มสาธิต หรือแหล่งศึกษาดูงาน ( ) บริจาคทรัพย์สิน/เงิน
5. การยืมพะเนื้อเพื่อการผลิตจากหน่วยงานต่างๆ ของเกษตรกร
 ( ) ไม่มีการยืม ( ) มีการยืม
6. การจัดทำสมุดทะเบียนฟาร์ม หรือการบันทึกรายรับรายจ่ายในการเลี้ยงพะเนื้อ
 ( ) ไม่ได้บันทึก ( ) ได้บันทึก
7. ประสบการณ์เข้ารับการฝึกอบรมการเลี้ยงพะเนื้อ
 ( ) ไม่เคยฝึกอบรม ( ) เคยฝึกอบรม..... ครั้ง
8. การได้รับข้อมูลข่าวสารการเลี้ยงพะเนื้อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ( ) เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ ( ) เพื่อนเกษตรกรด้วยกัน
 ( ) กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน ( ) อาสาปศุสัตว์ (อ.ส.ป.)
 ( ) หอกระจายข่าวหมู่บ้าน ( ) โทรทัศน์

- ( ) เอกสาร หรือคู่มือ ( ) หนังสือพิมพ์
 ( ) สื่อโซเชียลมีเดีย ( ) ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารจากสื่อใดๆ

ส่วนที่ 3 การตลาดและวิธีการตลาด

1. แหล่งจำหน่าย
  - ( ) จำหน่ายภายในชุมชน ( ) จำหน่ายต่างในจังหวัด
  - ( ) จำหน่ายต่างในจังหวัด
2. วิธีการจำหน่าย
  - ( ) ชั่งน้ำหนัก ( ) เหมาะเป็นรายตัว
3. ลักษณะการจำหน่าย
  - ( ) จำหน่ายตรงผู้บริโภค ( ) จำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง
  - ( ) จำหน่ายผ่านกลุ่มเกษตรกร ( ) จำหน่ายโรงฆ่าสัตว์
4. ขนาดน้ำหนักของแพะที่จำหน่าย
  - ( ) น้ำหนักน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 กิโลกรัม
  - ( ) น้ำหนัก 21 – 40 กิโลกรัม
  - ( ) น้ำหนัก 41 – 60 กิโลกรัม
  - ( ) น้ำหนักมากกว่า 60 กิโลกรัม
5. ราคาในการจำหน่าย
  - ( ) แพะน้ำหนักน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20 กิโลกรัม ราคา.....บาท/กิโลกรัม
  - ( ) แพะน้ำหนักมากกว่า 20 กิโลกรัม ราคา.....บาท/กิโลกรัม
  - ( ) แม่แพะปลด ราคา.....บาท/กิโลกรัม

ส่วนที่ 4 ร้อยละของเกษตรกร และระดับของปัญหา โดยจำแนกตามปัญหาด้านต่างๆ ในการเลี้ยงแพะ

ปัญหาการเลี้ยงแพะเนื้อ ระดับปัญหาของเกษตรกร	ระดับของปัญหา		
	มาก	น้อย	ไม่มีปัญหา
1. ด้านการผลิต			
1.1 ขาดพ่อแพะพันธุ์ดี			
1.2 ไม่มีการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย			
1.3 แม่แพะผสมติดยาก			
2. ด้านพื้นที่เลี้ยงแพะ			
2.1 ขาดพื้นที่เลี้ยงสัตว์สาธารณะ			
2.2 ขาดแคลนน้ำใช้เลี้ยงแพะเนื้อ			
3. ด้านแรงงานเลี้ยงแพะ			
3.1 ขาดแคลนแรงงาน			

ปัญหาการเลี้ยงแพะเนื้อ ระดับปัญหาของเกษตรกร	ระดับของปัญหา		
	มาก	น้อย	ไม่มีปัญหา
4. ด้านอาหารแพะ			
4.1 ขาดแคลนพันธุ์พืชอาหารสัตว์			
4.2 ไม่มีการปลูกหญ้า			
4.3 ขาดการเก็บสะสมเสบียงอาหารสัตว์			
5. ด้านการผสมพันธุ์			
5.1 ขาดแคลนเทคโนโลยีด้านการขยายพันธุ์			
5.2 แม่แพะแสดงอาการเป็นสัตว์			
5.3 แม่แพะผสมติดยาก			
6. ด้านโรคระบาดและสุขภาพ			
6.1 ขาดความรู้การป้องกันโรค			
6.2 ขาดการฉีดวัคซีนป้องกันโรค			
7. ด้านราคาและการตลาด			
7.1 ขาดตลาดกลาง			
7.2 ถูกกดราคาขาย			
8. ด้านเจ้าหน้าที่และการส่งเสริม			
8.1 ขาดการรวมกลุ่มเกษตรกร			
8.2 การบริการและการส่งเสริมไม่ทั่วถึง			
8.3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมขาดทักษะประสบการณ์			

ส่วนที่ 5 ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงแพะเนื้อของเกษตรกร

ความต้องการด้านความรู้ด้านต่างๆ ระดับความต้องการ	ระดับความต้องการ		
	มาก	น้อย	ไม่มีปัญหา
1. พันธุ์แพะเนื้อ			
1.1 วิธีเลือกซื้อแพะแม่พันธุ์			
1.2 วิธีเลือกซื้อแพะพ่อพันธุ์			
1.3 วิธีเลือกซื้อแพะมาขุน			
2. การสร้างคอกแพะ			
2.1 การเลือกพื้นที่และรูปแบบในการสร้างคอก			
3. การจัดการฟาร์ม			
3.1 การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย			
3.2 การบันทึกทะเบียนประวัติแพะ			
4. วิธีการจัดการและเลี้ยงดูแพะเนื้อระยะต่าง ๆ			
4.1 การเลี้ยงดูแม่แพะตั้งท้อง			
4.2 การคลอดและการจัดการในการคลอด			

ความต้องการด้านความรู้ด้านต่างๆ ระดับความต้องการ	ระดับความต้องการ		
	มาก	น้อย	ไม่มีปัญหา
4.3 การเลี้ยงดูแพะแม่พันธุ์			
4.4 การเลี้ยงดูลูกแพะ			
4.5 การเลี้ยงแพะรุ่นหนุ่ม รุ่นสาว			
4.6 การเลี้ยงดูแพะพ่อพันธุ์			
5. การผสมเทียมแพะ			
5.1 การตั้งท้องและการตรวจท้องแม่แพะ			
5.2 การใช้ฮอร์โมนเพื่อทำให้แพะเป็นสัดพร้อมกัน			
5.3 วิธีสังเกตการเป็นสัดของแม่แพะ			
6. อาหารแพะเนื้อ			
6.1 วิธีผสมอาหารข้นไว้ใช้เอง			
6.2 การให้แร่ธาตุแก่แพะเนื้อ			
6.3 การทำหญ้าแห้งอัดฟ่อน			
6.4 วิธีปลูกหญ้าและจัดการแปลงหญ้า			
6.5 วิธีการทำฟางปรุงแต่ง (ฟางหมักยูเรีย)			
6.6 วิธีการทำก้อนอาหารเสริม (UMMB)			
7. การเลี้ยงแพะขุน			
7.1 วิธีการให้อาหารแพะขุน			
7.2 การเลือกซื้อแพะสำหรับเลี้ยงเป็นแพะขุน			
8. โรคแพะที่สำคัญ			
8.1 โรคปากและเท้าเปื่อย			
8.2 โรคพยาธิภายนอก เห็บ เหา ไรซีเรื้อน/โรคพยาธิภายใน			
8.3 โรคแท้งติดต่อ (บรูเซลโลซิส)			
8.4 โรคพยาธิภายใน			
8.5 โรคท้องอืด			
8.6 โรค CAE (ข้อและสมองอักเสบในแพะ)			
9. วิธีการให้ยารักษาโรค			
9.1 การเลือกใช้ยารักษาโรคสำหรับสัตว์			
9.2 การใช้สมุนไพรรักษาโรคสัตว์			
10. กองทุนยาสัตว์ประจำกลุ่ม หรือหมู่บ้าน			
10.1 วิธีจัดการกองทุนยาสัตว์			
11. การบริหารจัดการกลุ่มผู้เลี้ยงแพะ			
11.1 วิธีการจัดตั้งกลุ่ม			
11.2 การบริหารและการจัดการกลุ่ม			
11.3 บทบาท และหน้าที่ของสมาชิก			

ความต้องการด้านความรู้ด้านต่างๆ ระดับความต้องการ	ระดับความต้องการ		
	มาก	น้อย	ไม่มีปัญหา
12. การจัดทำมาตรฐานฟาร์มแพะเนื้อ			
12.1 ลักษณะของมาตรฐานฟาร์ม			
12.2 การใช้ยาสัตว์ตามข้อกำหนดมาตรฐานฟาร์ม			
12.3 วิธีการจัดการสิ่งแวดล้อมฟาร์ม			
13. การจำหน่ายแพะ			
13.1 การขออนุญาตเคลื่อนย้ายสัตว์			
14. โรงฆ่าสัตว์			
14.1 การฆ่าสัตว์โดยวิธีมาตรฐานสากล			